

Danmarks geologiske Undersøgelse.
IV. Række. Bd. 2. Nr. 1.

Victorinus Pingel

En Livsskildring.

Med Noter om hans Fader, Geologen Christian Pingel
og hans Familie.

Af

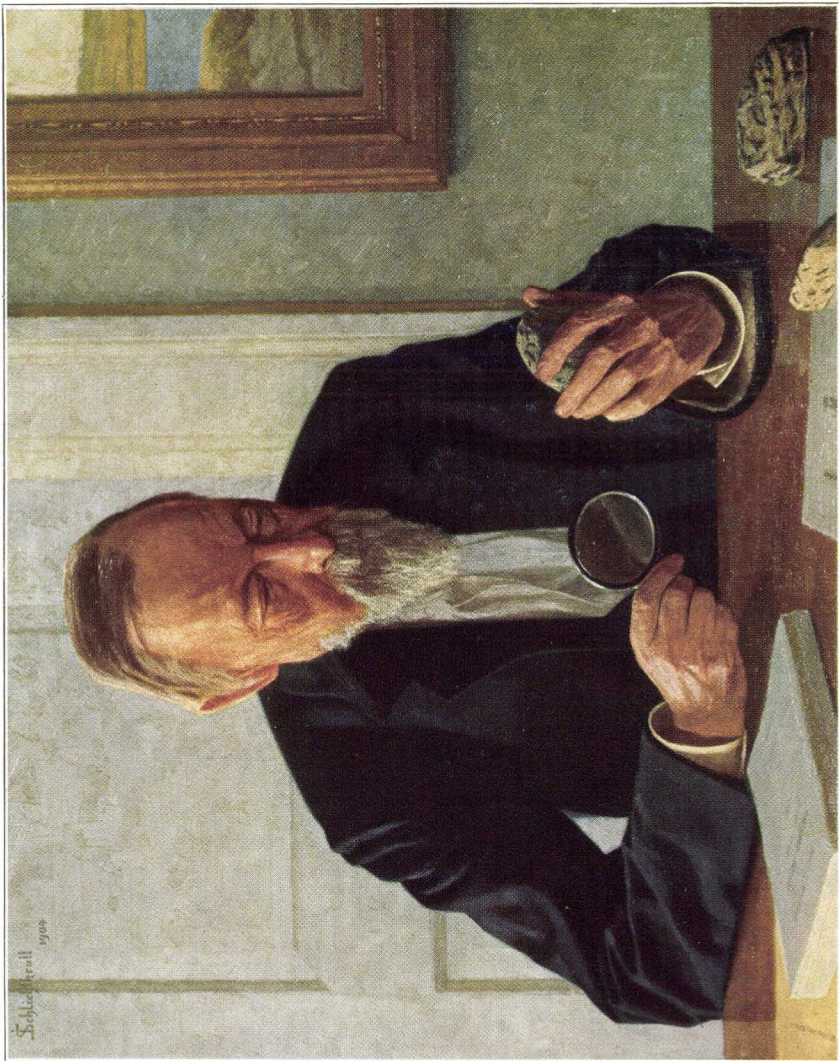
Victor Madsen.

København.

I Kommission hos C. A. Reitzels Forlag.

1934

Pris: 3 Kr.

J. C. SCHLICHTKRULL. PINXIT 1904

Danmarks geologiske Undersøgelse.

IV. Række. Bd. 2. Nr. 1.

Victorinus Pingel

En Livsskildring.

Med Noter om hans Fader, Geologen Christian Pingel
og hans Familie.

Af

Victor Madsen.

København.

I Kommission hos C. A. Reitzels Forlag.

1934

Indhold.

	Side
Indledning.....	5
PINGELS Ungdom.....	7
PINGEL som Lærer ved Metropolitanskolen.....	10
Det litterære Venstre og PINGELS Afskedigelse.....	17
PINGEL som Politiker.....	27
PINGEL som Geolog. Danmarks Geologiske Undersøgelse.....	34
PINGELS Alderdom.....	54
Fortegnelse over PINGELS Skrifter.....	69
Biografier og Skildringer af PINGEL.....	71
Noter om Geologen CHRISTIAN PINGEL og hans Familie.....	73
Fortegnelse over CHRISTIAN PINGELS Skrifter.....	79

Indledning.

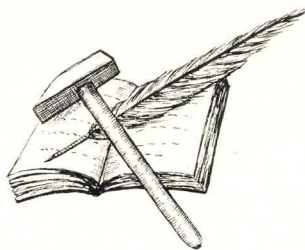
»Ved den aarlige Finanslovs anden Behandling i Marts Maaned 1887 i Folketinget spurgte et af Medlemmerne den daværende Indenrigsminister INGERSLEV, om ikke det snart var paa Tiden, at Danmark i Lighed med de andre civiliserede Stater i Europa og Amerika lod foretage en grundig geologisk Undersøgelse af sin Jordbund«. Med disse beskedne Ord omtales den Handling, der førte til Oprettelsen af Danmarks Geologiske Undersøgelse, af den Mand, som fremsatte Forespørgselen, Dr. phil. JOHAN VICTORINUS PINGEL¹⁾. Uden hans Indgriben var der sikkert gaaet endnu mange Aar, inden Danmarks Geologiske Undersøgelse var blevet oprettet, og man havde faaet paabegyndt den geologiske Kortlægning af Danmark og en systematisk geologisk Undersøgelse af Landet.

Da Grundlæggelsen af Danmarks Geologiske Undersøgelse saaledes skyldes Dr. PINGEL, bør der i vor Institutions Skrifter ikke mangle en Skildring af hans Liv. Denne er vel jeg den nærmeste til at forfatte, da jeg er den af Geologerne, som har kendt ham bedst. Men da mit personlige Kendskab til Dr. PINGEL ikke gaar længere tilbage end til 1895, da han som Medlem af Kommissionen for Danmarks Geologiske Undersøgelse blev min Foresatte, har jeg maattet bygge denne min Skildring væsentlig paa trykte Kilder, og da først og fremmest paa Dr. PINGELS egne Skrifter. Disse giver, foruden adskillige Fakta om hans Liv, en Mængde Træk til Opfattelsen af hans Karakter, hvorfor jeg i det følgende skal anføre en Del Uddrag af dem til Belysning af denne mærkelige, fremragende Personlighed, der i en Aarrække spillede en ikke ringe Rolle i vort politiske Liv, og som ved Oprettelsen af Danmarks Geologiske Undersøgelse satte sig et Monument, der vil bevare hans Navn til sene Tider.

¹⁾ PINGEL, V. 1896. Danmarks geologiske Undersøgelser Forhistorie. Oversigt over de af Danmarks geologiske Undersøgelse indtil Foraaret 1895 udførte Arbejder. D. G. U. Række 3, Nr. 1, S. 1.

Maaske kan det saaledes lykkes mig for Læseren at danne et Billede af PINGEL, ikke som en Statue eller et Maleri, men som et Mosaikbillede, ligesom dem, der findes i adskillige Kirker i Italien, og som giver et skønt Helhedsindtryk, ihvorvel de kun er dannet af Brudstykker.

Stor Tak skylder jeg de mange, som har hjulpet mig ved at give mig Oplysninger om Dr. PINGEL, og som har stillet Billeder af ham til Raadighed for mig, ingen nævnt og ingen glemt.

Pingels Ungdom.

JOHAN VICTORINUS PINGEL blev født Tirsdagen den 25. Februar 1834. Hans Fader var Geologen CHRISTIAN PINGEL, som da var mineralogisk Assistent ved det kongelige naturhistoriske Museum i Stormgade (se Noterne om CHRISTIAN PINGEL), hans Moder var OPHELIA DREWSSEN, Datter af den bekendte JOHAN CHRISTIAN DREWSSEN, som ejede Papirfabriken Strandmøllen Nord for København. Familien PINGEL boede da Vesterbro Nr. 56, nu Nr. 67, men Fru PINGEL lod sig indlægge paa den kgl. Fødselsstiftelse, hvor hun fødte en Søn. Han blev døbt sammesteds den 4. Marts.

VICTORINUS PINGEL kom 1841 i Skole i det v. Westenske Institut. Kun 16 Aar gammel blev han 1850 Student med Udmærkelse, og Aaret efter tog han den filologisk-filosofiske Examen, ligeledes med Udmærkelse. Det følgende Aar mistede han sin Fader; han blev boende sammen med sin Moder og sine Søskende.

Allerede i Skolen, siger PINGEL i sin Autobiografi, havde han fattet levende Interesse for den græske og romerske Oldtid og besluttet at studere klassisk Filologi, hvilken Beslutning han saa meget hellere udførte, som det just var paa den Tid, at MADVIG fra at have været Minister vendte tilbage til sin Universitetsvirksomhed. Ved sit sexaarige Universitetsstudium fik PINGEL saaledes Lejlig-

hed til at se den kritiske Metode i dens højeste Udvikling anvendt paa den filologisk-historiske Videnskabs forskellige Discipliner, og det var med stor Taknemmelighed, at han senere tænkte tilbage paa de Aar, da han var MADVIGS Elev. Men hvor meget han end paaskønnede det, og hvor megen Beundring han end følte for de store Værker af Oldtidens Kunst og Dybsindighed, saa blev det ham dog efterhaanden klart, »at han var slaaet ind paa en for hans Individualitet falsk Vej«, thi han følte sig stedse stærkere draget fra Beskæftigelsen med de menneskelige Ting til Naturens Studium. PINGÆL tog da den Beslutning at blive Naturforsker, men først vilde han afslutte sit temmelig langt fremskredne Examensstudium. Knap 24 Aar gammel var han den 25. og 26. Januar 1858 oppe til den vanskelige filologisk-historiske Embedsexamen; mod sin Forventning bestod han den med Udmærkelse. »Dette Held forledte mig til den daarlige Beslutning at ville dele min Tid mellem to saa forskellige Videnskaber som Naturhistorien og Oldtidsvidenskaben. Jeg tænkte paa at berejse Grækenland og at gøre Fyldest baade som Naturforsker og som Filolog. Desværre gik der lang Tid hen, inden jeg tilfulde indsaa, at jeg havde stillet mig et Maal, som langt oversteg mine Kræfter. Endelig opgav jeg Filologien og valgte mellem de naturvidenskabelige Discipliner, jeg hidtil diletantisk havde givet mig af med, Geologien til Hovedstudium. Dette Studium, der stedse blev mig kærere og betydningsfuldere, hæmmedes en Tid lang paa en højst pinlig Maade ved, at det var blevet mig en Æressag at fuldende en tidligere begyndt, mytologisk Monografi. Jeg havde nemlig ved at ansøge om det Smithske Stipendium, som blev mig tilstaaet for 1859—63, paaberaabt mig, at jeg havde et saadant Arbejde under Hænder. Efter mange hårde Kampe med mig selv lykkedes det mig i November 1863 at fuldende min Afhandling. Jeg havde den Glæde, at Universitetet kendte den værdig til at forsvares for den filosofiske Doktorgrad.« Afhandlingen omhandler Giganterne i de oldgræske Fortællinger. Den er paa Latin og fører Titelen: *De gigantibus fabularum græcarum disputatio, quam ad jura doctoris philosophiæ more majorum assequenda scripsit et die IX mensis maji hora locoque solito publice defendere studebit JOHANNES VICTORINUS PINGÆL philologiæ candidatus. Hauniæ MDCCCLXIV.* Han forsvarede den d. 9. Maj 1864 i en Alder af 30 Aar.

Om PINGÆLS Doktordisputats siger Professor A. B. DRACHMANN¹,

¹) Nordisk Tidsskrift for Filologi. Bd. 8. 1920. S. 153.

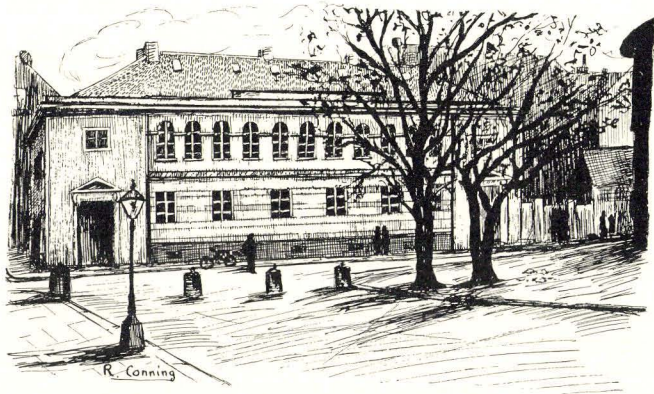
at den, som alt hvad der kom fra hans Haand, er omhyggeligt og grundigt gjort, det store Stof er gennemarbejdet og lagt frem, og Litteraturen derom er samvittighedsfuldt benyttet. Men Resultatet er væsentlig negativt: hvad der ligger til Grund for de græske Gigantsagn, har PINGEL ikke kunnet udrede, og det erkender han aabent selv. Dette er i og for sig ingen Anke, man er nu tildags ikke synderlig videre; men netop af PINGEL kunde man have ventet større Dristighed i det Positive. Hans Tilbageholdenhed skyldes vistnok den stærke Paavirkning fra MADVIGS Undervisning; ejendommeligt er det, at MADVIG selv, som Opponent, lod ham høre, at han havde været for kritisk. — Naar PINGEL valgte det noget paaældende Emne, ligger det nær at tænke sig, at han har ment her at kunne forene sin filologiske og sin geologiske Interesse: den almindelige Forklaring paa Giganterne var den Gang som nu, at de var Personifikationer af vulkanske Fænomener. Vejen endte blindt, hvad der gør PINGELS kritiske Sans Ære, men det er maaske at beklage, at der ikke blev fortsat i samme Retning.

Efter at være bleven Doktor kastede PINGEL sig saa en Tid lang udelukkende over Geologien. Det var i Slutningen af FORCHHAMMERS Levetid; FORCHHAMMER døde d. 14. Decbr. 1865, og efterfulgtes af F. JOHNSTRUP d. 10. Febr. 1866. Blandt dem, der ansprogede PINGEL til de geologiske Studier, nævner PINGEL selv den gamle Assistent HOFF ved Mineralogisk Museum.

I Sommeren 1858 havde PINGEL gennemvandret Norge fra Kristiania til Bergen, og efter at hans geologiske Studier var begyndt, berejste han i Aarene 1862, 1863 og 1865 Syd-Sjælland, den schwabiske Jura og Alperne i Schweiz og Tyrol. Disse Rejser var paa en enkelt Undtagelse nær Ferierejser, for i Aarene 1854—64 virkede PINGEL som Lærer i Græsk og Historie i sin gamle Skole, det v. Westenske Institut.

Fra Nytaar 1865 til Maj 1869 deltog PINGEL i Bestyrelsen af Papirfabriken Strandmøllen, som da ejedes af hans Morbroder CHRISTIAN DREWSEN; han flyttede ud paa Strandmøllen og arbejdede i Fabriken, ja han gjorde endog en Rejse til Sverige og købte Klude til den.

I de følgende Aar underviste PINGEL atter i det v. Westenske Institut, i Matematik, Historie og Fransk, indtil han den 21. September 1871, 37 Aar gammel, blev konstitueret som Adjunkt ved Metropolitanskolen i København; 1882 blev han Overlærer ved denne. Ogsaa i disse Aar foretog PINGEL flere Rejser. 1868 var han i Paris, 1871 i Nord-Italien og 1872 i det østlige Tyskland.

Pingel som Lærer ved Metropolitanskolen.

PINGEL var en fortrinlig Lærer og forstod som faa at vække Elevernes Interesse for de Fag, i hvilke han underviste. Ved sin ejendommelige, ideelt anlagte Personlighed kom han til at udøve en betydelig og dannende Indflydelse paa Disciplene, saa at mange af dem hele Livet igennem bevarede Erindringen om ham.

Professor J. ØSTRUP, der har været hans Elev, siger¹⁾, at PINGEL netop havde de Egenskaber, der gør en Mand til en udmærket Lærer. Han var kundskabsrig, idealistisk og i Besiddelse af Retfærdighedssans og Finfølelse. Han var overbærende ved intellektuelle Mangler, men stræng overfor moralske. Usandhed og Hykleri var hans rene og fine Natur imod, og de unge, der saa let begejstres for moralske Fortrin, navnlig naar de som hos PINGEL var forenede med intellektuelle, saa op til ham som til et højere Væsen. Han var en af de sjældne Lærere, som man ikke kunde tænke sig at prøve paa at drille.

Som PINGELS Personlighed var betagende, var hans Undervisning fængslende. Rigtignok tilegnede kun de Elever sig det rent stofflige, som for Alvor vilde det, idet PINGELS Uvilje mod alt Grammatikterperi ikke saa sjældent bragte ham til at sætte selve Lektie-gennemgangen i Baggrunden, men han forstod at gøre sine Timer interessante ved den sikre og aandfulde Maade, hvorpaa han behandlede Stoffet, og den Frejdighed, hvormed han benyttede Lejligheden til smaa Udflugter ind paa andre Omraader. Almen Dan-

¹⁾ DALBERG, C. A. S. og PLUM, P. M. 1916. Metropolitanskolen gennem 700 Aar. S. 161.

nelse var Formaalet for hans Arbejde med Eleverne. Han talte med Klassen om alt muligt: Æstetik, Journalistik, Historie og Politik. Men alle Spørgsmaal behandlede han kun i al Almindelighed. Han drev ingensomhelst antikristelig eller radikal politisk Agitation. Kom han ind paa politiske Emner, i Reglen i Forbindelse med et eller andet i den klassiske Litteratur, var han, den ellers saa temperamentsfulde, ja fanatiske Forkynder, altid meget objektiv. Netop i det sidste Aarstid før hans Afskedigelse, da han allerede var ved at blive en Forgrundsfigur i Forfatningskampen, undrede de fremmeligere Elever sig ofte nok over, at han talte saa maadeholdent og besindigt. De havde ikke haft noget imod, at han havde holdt Udtrykkene noget mindre i Almindelighed. Selve dette, at PINGEL i saa høj Grad tog sig af Elevernes Almendannelse og søgte at lede deres Udvikling i det rette Spor, bevirkede, at hvad enten han udtalte Ros eller Dadel, følte Eleverne sig lige taknemmelige og lige tiltrukne af hans sjældne Personlighed. Han var en af de faa Lærere, om hvem man virkelig tør bruge Udtrykket, at hans Elever beundrede ham, og hos den næsten voxne Skolediscipel er Beundring den dybeste og inderligste af alle Følelser.

A. B. DRACHMANN, som i Metropolitanskolen i en Alder af 11—12 Aar i et Aarstid havde PINGEL som Lærer i Tysk, skriver i sine »Erindringer om Dr. PINGEL som Lærer«: PINGELS hele Maade at tage Tingene paa, var aldeles forskellig fra vore andre Læreres. Medens de mødte som vore Overordnede, der skulde befale over os, behandlede PINGEL os fra først af som Ligemænd, der sammen med ham skulde gøre et fælles Arbejde. Han syntes at gaa ud fra, at det ikke kunde falde os andet ind end at gøre dette Arbejde i samme Aand som han selv: med Interesse, ja Begejstring, for at naa et værdifuldt Maal. Han viste selv overalt denne Interesse for Sagen (meget mere end for vore Personer, der enkeltvis ikke syntes at interessere ham saa meget), og lagde ganske tydeligt og uden Forbehold sin Glæde for Dagen, naarsomhelst han mærkede noget Tilsvarende hos os. Resultatet var og er mig endnu den Dag i Dag forbavsende. Vi morede os selvfølgelig lidt over ham, naar vi var paa egen Haand; Drengene er nu engang Ironikere, især overfor hinanden; men i Timerne var vi rolige og opmærksomme, og vor Følelse overfor ham var, efterhaanden som den første Overraskelse havde sat sig, ubetinget Kærlighed og Beundring.

DRACHMANN fik igen PINGEL til Lærer i 5. Klasse i Latin, Oldnordisk og Dansk Stil, og i 6. Klasse i Græsk og Oldnordisk. Hans

Undervisning havde da den samme Karakter som tidligere, kun var dens Ejendommelighed endnu mere udpræget paa Grund af Elevernes højere Alder og større Modenhed. Han viste den samme ubetingede Tillid og belønnedes med den samme Hengivenhed. Sine personlige Meninger og Følelser lagde han langt stærkere for Dagen; især udtalte han sig ganske uforbeholdent om den æstetiske Værdi af, hvad der blev læst. Stærkest traadte det subjektive Moment i hans Undervisning frem i hans Behandling af den danske Stil. Han yndede Themaer, der kunde sætte Sindene i Bevægelse; han havde selv sin Mening om ethvert saadant Thema, og lagde ikke Skjul paa den; men vi vidste ogsaa, at det stod os fuldstændig frit for at ytre vor Mening, ja at det bestemt ventedes af os, at vi skulde gøre det. Jeg tror heller ikke, at det nogensinde er faldet nogen af os ind at skrive PINGEL til Behag i den Forstand, at vi søgte at træffe hans Mening om Sagen; vi vidste godt, at det eneste, han brød sig om, var, at vi skulde lægge vor Personlighed i det, vi skrev. Ogsaa overfor vore umodne Forsøg paa at sætte Problemer under Debat var hans Interesse og Iver for at forstaa og paaskønne uden Grænser; kun overfor LigeGYLDIGHED var han stærkt kritisk.

PINGEL var som Lærer Entusiast; men jeg har aldrig kendt et Menneske der kunde begejstre sig for saa mange og saa forskelligartede Ting, og hvis Begejstring var saa ægte og saa redbon og egal til enhver Tid og under alle Forhold. Han lærte os frem for alt, at intet i Verden er ligeGYLDIGT, intet uinteressant. Vi forstod eller fornåm, at der ikke er den Ting i Verden, der er uden Værdi, der er ude af Stand til at sætte et Menneskes Følelser i Bevægelse; at det overfor alt, hvad man giver sig af med, i sidste Instans kommer an paa at faa Øje for den Side, fra hvilken det har Værdi for En, at dette betinger baade den sande Forstaaelse og Forstaaelsens rene Glæde. Ingen kunde som han tænde Videnskabens hellige Ild i en Ynglingsjæl.

Historikeren HANS OLRIK, Forstander for Statens Lærerhøjskole, fremhæver i sin Skildring af PINGEL som Lærer¹⁾, at Styrken i hans Undervisning var at vække og ildne Interessen. Selv interesserede han sig for alt og var hjemme i alt. Allerede inden vi fik ham til Lærer, forbavtede han os ved sin matematiske Indsigt. Han skulde passe paa os, da vi udarbejdede matematiske Opgaver til Examen i 3die Klasse. Der blev efterhaanden lidt Uro i Rækkerne, og én vovede endelig en Henvendelse til ham, om egentlig den

¹⁾ Tilskueren. Juni 1919 S. 489.

ene af Opgaverne lod sig løse. Saa stillede PINGEL sig hen foran Tavlen og saa paa Opskriften blot et Øjeblik: »Nej, der er en Fejl i den; den lader sig ikke løse«, sagde han lige med det samme. Som Lærer i Græsk og Latin røbede han en enestaaende Indsigt i Naturfagene. Han vidste, hvilken *Murex* Art det var, som leverede det ægte Purpur, og læste vi hos Horats om »Jordbærtræet«, saa kunde han sige os, hvor i Botanisk Haves Drivhuse vi kunde faa det at se. Og selv Søn af en Geolog var han paa dette Omraade ligefrem Videnskabsmand. Alt sprogligt og alt æstetisk (dog vist med Undtagelse af Musik) optog ham levende. Jeg husker, hvorledes han en Gang dvælede ved Sætningen »nil humanum a me alienum puto,« og det slog mig, i hvor høj Grad han kunde tale med om det. Han var jo selv den fuldstændige Levendegørelse af Interessen for alt menneskeligt.

Udenfor Undervisningen syslede PINGEL med kritiske Studier af græske Forfattere, og i 1874 offentliggjorde han nogle Resultater af disse Studier under Titelen »Kritiske Anmærkninger til HERODOTS syvende, ottende og niende Bog« i Indbydelsesskriftet til de offentlige Examinere i Metropolitanskolen. Afhandlingen søger paa Grundlag af det saakaldte Florentinerhaandskrift A at godtgøre, hvad der oprindeligt har staaet i disse Bøger af HERODOT. I en Fortale gør han Rede for, hvorledes han er gaaet frem med sine Studier, og et Stykke af denne skal anføres her, da det er et godt Vidnesbyrd om den logiske Klarhed, hvorefter PINGEL hele sit Liv stræbte i alt, hvad han fik at gøre med, og tillige om hans Oppositionstrang:

»Florentinerhaandskriftet A [af HERODOT] anses for at være fra det 10de Aarhundrede, saa at det er skilt fra HERODOTS Tidsalder ved ligesaa langt et Mellemrum som det, der adskiller vor Tid fra det vestromerske Riges Undergang. Man skulde synes, at i et saa langt Tidsrum maatte en atter og atter afskrevne Text med Nødvendighed undergaa en stor Mængde Forandringer. Ikke desto mindre vil man rimeligvis finde, at jeg meget for ofte har erklæret det Overleverede for uægte, og at Fortolkningkunsten nok kunde hjælpe os ud over de paapegede Vanskeligheder. Paa dette Punkt tror jeg at befinde mig i en principiel Modsætning til Flertallet af Filologerne. Det forekommer mig, at det mod Sammenhængen og den sunde Fornuft Stridende, det sprogligt Umulige, det mod den skjønne Stils Love Oprørske, endnu, trods mange Generationers Arbejde, indtager en uforholdsmæssig stor Plads i de gamle For-

fatteres Værker, og fremdeles, at den saakaldte Fortolkningskunst, hvorved man tilslører, bortforklarer eller rationaliserer alt dette Absurde, er en hæslig Plet paa Filologien og en ægte Affødning af Sofisternes berygtede Kunst »at gøre den svagere Sag til den stærkere«. Det er maaske et nødvendigt Onde, at denne Kunst dyrkes og blomstrer i det praktiske Liv, for Skranken og i de politiske Debatter; men var det dog ikke paa Tiden, at den banlystes fra Videnskaben, selv om den der anvendes i god Tro?»

1876 sendte PINGEL MADVIG et Brev med en lille Samling Konjektureer til HORATS, VIRGIL og PLATO. Det findes i Rigsarkivet i I. N. MADVIGS Privatarkiv.

A. B. DRACHMANN siger om PINGEL som Konjekturalkritiker¹⁾, at han tilhørte den Skole, som troede paa talrige og dybtgaaende Forvanskninger selv af de bedst overleverede Texter, og paa, at de kunde rettes ved Gætning; han forgreb sig derfor undertiden paa Texten, hvor den var sund, og hans Forslag mangler ofte Evidens, selv hvor de søger at hæve en virkelig Korruptel. Ikke desto mindre er hans Bemærkninger til HERODOT baade interessante og lærerige. De vidner om stor Fortrolighed med HERODOTS Sprog og Ejendommelighed, og om dyb Indtrængen i Texten. Selv hvor PINGEL støder an, er der næsten altid en Vanskelighed, og den ligger ikke altid paa Overfladen. Af selve Rettelserne er da ogsaa flere godkendte af den nyere Forskning.

Gennem Artiklerne: »Nogle Ord til Fremme af den lærde Skoles Reform« i Berlingske Tidende den 28. Februar og 1. Marts 1877 og »Endnu nogle Ord om den lærde Skoles Reform« i samme Blad den 4. og 5. April 1877, samt gennem Skrifterne: »Om Hovedmanglerne ved den lærde Skole« 1878, »Fortsatte Betragtninger over den lærde Skole« 1879, og »Nogle Ord i Anledning af Hr. Adjunkt M. ROSINGS Skrift: Dr. PINGEL og den lærde Skole« 1880 greb PINGEL ind i Striden om den lærde Skole og den Hall'ske Tvedeling af denne i den sproglig-historiske og den matematisk-naturvidenskabelige Retning (Skoleloven af 1. April 1871), idet han ikke blot vendte sig mod »Inhumanismen« i den naturvidenskabelige Retning, men ogsaa mod »Madvigianismen« i den klassiske. De væsentligste Ændringer, som PINGEL kæmpede for at faa indført i den da gældende Plan for de lærde Skolers Undervisning var, at Tvedelingen skulde opgives. Dansk skulde være det eneste Sprog, som Disciplene lærte

¹⁾ Nordisk Tidsskrift for Filologi. Bd. 8. 1920 S. 154.

at tale og skrive, de øvrige Sprog skulde kun betragtes som Midler til Tilegnelse af deres Litteratur. Latin skulde bortfalde som Skolefag, medens Græsk skulde have Hovedstillingen blandt de fremmede Sprog, saa at Eleverne kunde faa et levende Billede af Oldtidens Kultur. Matematikken skulde atter være et Fag for alle Disciple, og ved Undervisningen i Naturhistorie skulde der lægges Vægt paa Kendskab til Slægter og Arter for at lære Disciplene at kende Grundlaget for den naturhistoriske Systematik.

Om dette Spørgsmaal kom PINGEL dog senere til en anden Anskuelse, idet han i Artiklen »Om Græsk som det centrale Fag i vor højere Undervisning« i Tilskueren 1884 skriver, at Græsk er et aristokratisk Fag; kun et lille Mindretal af de bedst begavede vil faa Udbytte af den græske Undervisning. Der vil i Klassen skabes et Aristokrati, der har Frugt af Undervisningen, og et Proletariat, der kun høster Anstrængelse og Forknyttelse. Ved at bygge den højere Undervisning paa Græsk vil man uddybe Kløften mellem akademisk Dannede og det store Folk. Vor højere Skole maa tabe Karakteren af en lærd Skole, men denne Karakter bevarer den, saalænge dens Undervisning samler sig om Fag, der for den almindelige Bevidsthed staar saa afskrækkende ved deres Vanskelighed og saa fremmede for Nutidslivet og dets praktiske Krav som Latin og Græsk. Man maa kunne naa det, som maa være Undervisningens rette Maal, det sande menneskelige, ad nærmere Veje og for billigere Køb. Til denne Anskuelse kom PINGEL efter moden Overvejelse og raadede til at komme Tidsaanden i Møde ved at fjerne de gamle Sprog fra Skoleundervisningen og give den ledige Plads til udvidet Undervisning i Matematik, Naturvidenskab, nyere Sprog og Historie for alle Skolens Elever.

PINGELS Indlæg i Skolestriden udmærker sig ved at være urbane og loyale, de viser stor Agtelse for Modstandernes Motiver og Standpunkter og en ærlig Erkendelse af egne Fejltagelser; de kan tjene som Mønstre paa, hvordan en Polemik bør føres. Navnlig de to Skrifter »Om Hovedmanglerne ved den lærde Skole« og »Fortsatte Betragtninger over den lærde Skole« indeholder en Fylde af interessante og skarpsindige Bemærkninger, som gør dem læseværdige og lærerige den Dag idag. Mærkeligt er det at se, at naar PINGEL udvikler, hvorledes en Begynder lettest erhverver sig Færdighed i et fremmed Sprog, anbefaler han egentlig at anvende de samme Principer, som nu benyttes i BERLITZ-Metoden.

Forfatteren KRISTIAN ARENTZEN, der var Adjunkt ved Metro-

politanskolen 1860—72, har i sin Bog »Fra yngre og ældre Dage« 1886 givet en Skildring af PINGEL, meget uforbeholden i Betragtning af, at den handler om en dalevende Mand. I denne siger han, at PINGEL ikke trivedes i Selskabslivet. Ved Gilder saa han de Andre efterhaanden blive gladere og lukke op for deres Indre; han blev snarere mere sørgmodig og tillukket. Han var en flersidig begavet Aand, som ogsaa nærede varm Interesse for Poesien. Naar han traf paa et lyrisk Digt, som tiltalte ham, læste han det atter og atter, til han kunde det udenad. Han var i høj Grad begejstret for den store Natur. Syv Gange havde han passeret München uden at se Kunstkattene, saa stærkt lokkedes han af de blaa Bjergkamme i Syd, bag hvilke han tilbragte nogle af de lykkeligste Dage i sit Liv. Ungdommen tiltrak ham, fordi den stod Naturen nærmere. Af lignende Grund følte han sig hendraget til det menige Folk. Han havde ført et noget uroligt, videnskabeligt Liv og flakket om mellem de forskelligste Videnskaber baade paa Aands- og Natursiden. Geologien havde specielt lagt Beslag paa hans Interesse. Han var en udmærket Filolog, højt begejstret for Grækerne. Filosofien forekom ham som det Ithaka, hvor han efter mangeaarig Omflakken skulde finde Hvile og Fred.

Der var noget Verdensborgerligt i PINGELS Tankegang, siger ARENTZEN videre. Fra Barndommen havde han betragtet det tyske Folk, fra hvilket hans mødrene Slægt stammede, og blandt hvilket hans Fader havde færdedes saa meget, som Europas bedst begavede og ædleste. Værker som GOETHES lyriske Digte og Faust læste han om igen og om igen. Den danske Litteratur havde PINGEL derimod intet godt Øje til; han kendte ikke engang OEHELENSCHLÄGERS »Helge«, hvoraf ARENTZEN, til hans store Glæde, forelæste ham Partier, da de en smuk Sommereftermiddag laa sammen i Græsset under Bøgenes Hang ved Søllerød Sø paa en Skoleskovtur. Da hans Stilling ved Metropolitanskolen — hvor man efter ARENTZENS Afgang satte ham til at læse Dansk i de øverste Klasser — nødte ham til at stifte nøjere Bekendtskab med vore bedste Forfattere, lærte han først ret at sætte Pris paa det af ham tidligere Forsmaaede. Han besad i det Hele taget kun et fragmentarisk Bekendtskab til de nyere Litteraturer og havde heller ikke megen historisk Læsning.

Det litterære Venstre og Pingels Afskedigelse.

Nationalbankdirektør MARCUS RUBIN fortæller i »Nogle Erindringer«, at han ved en Fest, som Halvfjerdsernes litterære Opposition holdt for BJØRNSEN 1878, kom til at sidde lige overfor PINGEL, der var en af Talerne ved Bordet. Snart højnende sig, snart vuggende Kroppen frem og tilbage, nu og da med energiske Kast med Hovedet, var det ligesom han med hele sin Person vilde understrege, hvad han sagde, give den i Pant for den Erklæring, hvorved han meldte sig til Fanen, Frisindets, Oppositionens. Der var en indtrængende Alvor over ham, en Glød, en Lidenskab, der gjorde et helt fanatisk Indtryk. Talen kunde ikke andet end virke betagende, men da RUBIN, som sagt, for første Gang var sammen med PINGEL, blev han desuden lidt forbavset; han indsaa ikke, hvorfor »Indrulleringen« ikke kunde foregaa ved, at man tog sin Plads, men skulde ske saa højtideligt, næsten voldsomt. Imidlertid, saadan tilsagde Dr. PINGELS Temperament ham nu en Gang at optræde, og det viste sig jo snart, at der stod en Mand bag Ordene.

Den 31. December 1879 offentliggjorde PINGEL, som da næsten var 46 Aar gammel, i »Morgenbladet« den første af en Række Artikler, ved hvilke han med den for hans Natur ejendommelige Iver

og Voldsomhed kastede sig ind i BRANDES' og »det litterære Venstre«s Kamp mod CARL PLOUG og det af ham redigerede »Fædrelandet«¹⁾. Disse Artikler er samlede af PINGEL i et lille Skrift: »Nogle Bladartikler om politiske og filosofiske Æmner. Kjøbenhavn 1880«. Han gav heri Udtryk for sine »polemiske og for saa vidt nedbrydende, men dog i deres inderste Væsen positive Bestræbelser«. Dialektiken er stærk og gennemført med stor Taalmodighed. Skribenten PINGEL har altid sig selv i sin Magt, inden han sætter Pen til Papiret; han farer ikke løs paa sin Modstander, men gør tvertimod Indrømmelser til et vist Punkt i Terrænet, beregner overhovedet godt den polemiske Virkning. Dette ytrer sig ogsaa som en villet Nedstemthed i Tonen, en Tilbagetrængthed, bag hvilken Lidenskaben kun er latent til Stede. PINGEL angreb PLOUG som den, der havde Hovedansvaret for Ejderpolitiken, der havde skilt os af med Slesvig og bragt dets danske Befolkning under fremmed Aag, som den, der udsaaede Tvedragt mellem Land- og Bybefolkningen (Venstre og Højre), for hans hadefulde Forfølgelse af Anderledestænkende (særlig GEORG BRANDES) og for hans fuldstændige Miskendelse af den nyere Tids Aand og Stræben. PINGEL hævdede, at i Stedet for at drive Ejderpolitik burde man have støttet sig til Nationalitetsprincippet: Nationernes Grænser Staternes Grænser. Nationalitetsprincippet var vort Aarhundredes ledende Ide, dets nye Folkeret, der kæmpede mod det gamle Territorialprincip. Dette vilde sikkert en Gang blive saa mægtigt i Folkenes Bevidsthed, at det kom til at bestemme Staternes Grænser efter den naturlige Ret, hvis højeste Lov Nationalitetsprincippet er.

Meget betegnende for PINGELS Karakter og for hans Syn paa Journalisten og hans Virksomhed er, hvad han skriver i den første Artikel: »Hr. PLOUGS lange journalistiske Virksomhed synes at staa for ham selv, ligesom for de Mange, der kun ser ham gennem Illusionernes Taage, som en Art Riddervagt i Ideens Tjeneste. Ingen Opfattelse svarer mindre til Virkeligheden. Der er et ubedrageligt Kendetegn paa en Pressens Ridder, det er dette, at han altid, naar han bliver opmærksom paa, at han har gjort nogen Uret, aabent og ærligt kalder tilbage, hvad Utilbørligt han har sagt. Læsere af »Fædrelandet« ved, hvor sjældent Hr. PLOUG har indladt sig paa dette, og hvorledes han selv da har vendt og vredet sig for saa vidt muligt at dække sit Tilbagetog og undgaa de Ord, som er Prøve-

¹⁾ PINGELS Breve til GEORG BRANDES opbevares i BRANDES Arkiv i det kongelige Bibliotek.

stenen for en Journalist, som han bør være: jeg har taget fejl, jeg har haft Uret.« — I en af de senere Artikler skriver PINGEL: »Jeg mærker, at jeg har en fra mine Modstanderes ganske forskellig Opfattelse af en Journalists Kald og Pligt. Jeg mener nemlig, at det er hans Hverv ikke at ledes af Mængden, men lede Mængden, ikke at leve af Folket, men leve for Folket, ikke frygte Upopularitet og smal Kost, men at blive sin Overbevisning tro.«

I den sidste af disse Artikler, i »Morgenbladet« for den 21., 23. og 24. Marts 1880, søger PINGEL at gøre Rede for den Verdensanskuelse, som han og »det litterære Venstre« havde, og som stillede dem i saa skarp Modsætning til den herskende Retning i den københavnske Højrepressen. Til Belysning af PINGELS Verdensanskuelse, Filosofi og Tro skal her anføres nogle Stykker af denne Artikel:

Spørger man, hvad der er den saa haardt angrebne Retnings Grundforestillinger, maa der svares, at de indbefattes i disse Ord: Naturen, Udviklingen og Menneskelivets Sammenhæng med Naturen. Naturen er en allerede i den hedenske Oldtid dannet, men gennem Middelalderen bevaret og i den nyere Tid med stedse større Energi udarbejdet Forestilling om den hele os omgivende Verden, opfattet, ikke som en Dynge vilkaarligt satte Ting, men som en af Kraft og Liv gennemtrængt, sig udviklende og udfoldende Helhed, hvis enkelte Dele tilsyneladende kan have en fuldkommen Selvstændighed, men som for en dybere Betragtning viser sig at være Helheden underlagte ligesom Organerne eller snarere Cellerne i de levende Væsener. Vil man nu spørge om Forholdet mellem denne Naturanskuelse og den gængse Verdensopfattelse, vil det ved første Øjekast se ud, som om her var den rene Gudsfor nægtelse; thi for den almindelige Forestilling er jo Naturen ikke evig, men frembragt i Tiden i Kraft af en Skabers Magtbud og skal atter forgaa ved et lignende Magtbud. For den almindelige Forestilling er Verden stillet i Modsætning til Guddommen som Kunstværket ligeoverfor Kunstneren, Maskinen lige overfor dens Bygmester. Ja, for den kristelige Anskuelse er Verden endog som en Maskine, der er kommen i Uorden og idelig for at holdes gaaende trænger til Efterhjælp af den samme sindrige Haand, som har dannet den. Men naar man ser nærmere til, vil man finde, at for den modsatte Verdensanskuelse forsvinder Guddommen ikke, men sænkes fra sin oversvævende Stilling ned i Verden, bringes i et inderligere og dybere Forhold til den og kan, om man vil, betegnes som Verdenssjælen eller Verdenslivet. Her staar vi ved den dybeste Modsætning

mellem de to Retninger: for den ene er der en Tohed, nemlig en alfuldkommen, skabende og opholdende Guddom og en ufuldkommen, svag og forgængelig Verden, der holdes oppe af sin Herre og Skaber, for den anden Retning er der kun en Enhed, der, set fra sin ydre Side, kan kaldes Verden, fra sin indre Gud. Dog vil man sjældnere fra Tilhængerne af den Retning, som her forsvares, høre dette sidste Navn; thi ved dette Navn klæber alt for stærkt — synes det os — Forestillingen om det menneskelige Væsen, omend hævet til den højeste Fuldkommenheds Trin. Man foretrækker paa dette Standpunkt hellere Ordet Natur, fordi det har en mere mystisk Klang og netop ved sin anelsesfulde Karakter egner sig til at betegne det store Ene og Hele, som vi hverken formaar at gribe med Anskuelsen eller med Tanken, alt Livs og al Tilværelses evige Kilde, Sandhed og Maal. Det er nemlig meget langt fra, at den monistiske Verdensanskuelse — for at bruge dette fremmede Ord, der betegner Verdensenheden som den hele Retnings Grundtanke og væsentligste Kendemærke — giver sig ud for at have udgrundet Tilværelsens dybeste Hemmelighed. Det er snarere Folkereligionerne, hvis Teologier lover at give os saadan Besked. Monismen ved, at den kun overskuer og gennemskuer en lille Del af den store Helhed; men den gaar fra det Bekendte til det Ubekendte, bygger sine Anelser paa sin Erfarings Grund og omfatter det, som den ikke ved, med en Tro, som kan leve samdrægtigt sammen med dens Viden.

Det er en af de største Vildfarelser, at den monistiske Verdensanskuelse skulde stille sig i Modsætning til den dualistiske som Viden til Tro. Videnskabens hele Liv beror paa Tro; dræb denne Tro, og Videnskaben er dræbt med det Samme. Alle dens Erobringer beror paa dens Dyrkeres troende Anelser om det, de ikke vide. En Kendsgerning er fremtraadt for deres Bevidsthed, som synes at spotte Naturens Lovmæssighed og Harmoni. Troen paa denne Harmoni lader da Videnskabens Dyrkere ikke komme til Ro, førend de ad Gisningens Vej har fundet en Forklaring, der viser den tilsyneladende Uoverensstemmelse som et blot Skin, som en nødvendig Følge af, at flere Love samtidigt gør sig gældende og blander deres Virkninger. Men Gisningen er kun den videnskabelige Opdagelses ene Side; først naar Gisningen, som altid har en subjektiv og vilkaarlig Karakter, bekræftes ved Kendsgerninger og Experimenter, naar det viser sig, at Kritiken ikke kan finde noget saarligt Punkt hos den, er der virkelig vundet nyt Land for Videnskaben, hvis Bevægelseslov er denne: at gaa fra subjektiv Tro gennem idealistisk

umiddelbar Skuen til objektiv Vished og real Virkelighedserkendelse. Forskellen mellem Videnskabsmandens Religion og Folkereligionen er altsaa ikke den, at den første mangler Tro, medens den sidste ejer Tro, men at Videnskabsmandens Tro er udsprungen af hans Viden og i Overensstemmelse med denne, medens Folkereligionens Tro har det Vilkaarliges og Fremmedes Karakter, der lever paa en spændt Fod med det øvrige Bevidsthedsindhold, ja endog efter Manges Mening har sin egentlige Livskraft i at trodse Fornuften. Med fremmede Navne kan den første Art af Tro kaldes katadoxal, den sidste paradoxal. Men al videnskabelig Tro samler sig i Troen paa Naturen, den evige, altomfattende, hemmelighedsfulde Magt, hvis bølgende Slør det er os forundt at skue, men hvis sande Træk er skjulte selv for det skarpeste menneskelige Øje. Her er Midtpunktet for den nye Tro, som man fornægter og forhaaner; herfra strømmer dens Livskilder, den dybe Længsel efter at skue og forstaa den evige, ubrudte Harmoni, Glæden over at være et om end endeligt og forgængeligt Led i Tilværelsens uendelige Kæde, endelig Viljen til efter Evne at fremme Livets og Udviklingens Sag.

I det Foregaaende har der været Tale om Videnskabens Udspring, Metode og Bevægelseslov. Det vil dernæst være nødvendigt at sige nogle Ord om dens Indhold. Videnskaben (jeg mener den fribaarne, den, som ikke er bunden til et i Forvejen givet Resultat) er det Naturens Spejlbillede, som opfanges i den menneskelige Bevidsthed. Hver Slægt arbejder paa at gøre dette Billede større og klarere. Saa mange Sider, som Tilværelsen vender imod Menneske-aanden, saa mange Videnskaber gives der; men de samler sig til en eneste Videnskab, saa vist som Naturen i sin Grund kun er en. For en menneskelig Bevidsthed sondrer Tilværelsens Mangfoldighed sig naturligt i to Rækker, i de Fænomener, som stammer fra den menneskelige Aand, og hvori den udtrykker sit Væsen, og i de Fænomener, hvori Naturen uden menneskelig Bistand aabenbarer sig umiddelbart. Den sidste Gruppe er det blevet Sprogbrug at kalde Natur i indskrænket Forstand, og man skelner derfor mellem Naturvidenskabernes og Aandsvidenskabernes Række. Naar vi nu ser ud over begge Rækker, er der et Grundforhold, som viser sig i dem begge, det er en fremadskridende Bevægelse, en Udvikling. Geologien, som omsider i Jordlagene med deres forstenede Fortidslevninger har fundet og daglig bedre tyder den eneste ikke apokryfe Skabelsesbog, viser os det vidunderlige og i Sandhed opløftende Skue af en fremadskridende Udvikling baade i Planteriget

og i Dyreriget fra de laveste Former til stadigt højere og rigere organiserede Væsner, fra Tangarterne til Bregnerne og deres Slægtninge, derfra til Naaletræerne og endelig til Løvtræernes og de øvrige højere Planters rige Mangfoldighed, og ligeledes fra de hvirvelløse Dyreformer til Fiskene, til Amfibierne, til Pattedyrenes og Fuglenes Hærskarer og endelig i de nyeste Dannelser til Mennesket. Hvem kan se denne Livets Udfoldelse uden at gribes af den dybeste Beundring, af en religiøs Følelse, af Anelser, der stræber ud over de Grænser, som er satte for Menneskeaaanden?

»Men Naturalismen, siger man, har ingen Moral; den benægter Syndens Begreb; den opfatter Livet som udviklende sig med en Naturproces's regelmæssige Lovbundethed; den kender ingen Fuldkommenhedstilstand, hvorfra Mennesket er faldet, og hvortil det atter skal hæve sig.« Det Sidste er sandt; men naar man tror, at denne Retning mangler et Ideal, hvorimod Mennesket kan stræbe, og hvorfra det paa den anden Side ogsaa kan rive sig løs, saa er man fuldstændig paa Vildspor. Thi den samme Ide, der som iboende Livskraft og Livsnorm former Dyret og Planten til netop at være den bestemte Dyr- eller Planteart, leve netop paa den bestemte Maade, den bliver for det selvbevidste Menneske for hans aandelige Livs Vedkommende et bevidst Ideal, som gennem Samvittighedens Stemme enten afholder eller tilskynder ham, og hvis han ikke adlyder, straffer ham med den smerteligste af alle Følelser, den at fornemme sig i Splid med sit eget Væsens Grund. Selvhævdelsen og Selvhengivelsen er de to moralske Grundelementer, og paa hvert Punkt at bringe dem i harmonisk Vexelvirkning er den etiske Videnskabs store og vanskelige Opgave, for hvis Løsning netop Naturalismen og Udviklingstanken, der anviser Individet en Stilling, analog med Organets eller Cellens i den dyriske Organisme, og altsaa en relativ Selvstændighed, frembyder et gunstigt Udgangspunkt. Men i det praktiske Liv er det Samvittigheden, denne Naturens Røst i Menneskevæsenets Dyb, som i hvert enkelt Tilfælde med en Dommers Myndighed, fra hvem ingen Appel er mulig, skifter Ret mellem to stridende Modsætninger. Dette anerkendes fuldt ud fra Naturalismens Side.

»Vær Dig selv efter Dit Væsens Grund og Totalitet« er den højeste Lov. Men vor Natur anviser os netop at være os selv ved at leve med Andre og for Andre, idet den gør Udvikling af Andre til Betingelse for, at vi kan udvikle os selv.

Hvis Nogen endelig vilde spørge, hvad den naturalistiske Lære

lover sine Tilhængere, saa er dertil at svare, at den ikke kender nogen Belønning, hvorved den kan vinde Menneskenes Tilslutning uden denne ene, at bringe sit Liv i Overensstemmelse med sin Natur og derved med den store altomfattende Natur, der samler alt Enkelt i sig. Den, som ikke erkender, at dette ikke blot er Lykke, men den højeste Lykke, den, som ikke vover i Tillid til den evige Natur at gaa Løsningen af den sidste store Gaade i Møde, han maa søge andetsteds hen. Ligesom ikke ethvert Skib er bygget til at befare de store Have, saaledes er ikke ethvert Menneske egnet til at leve paa Naturtankens Grund. Der hører ikke blot en vis Dannelse og Modenhed, men ogsaa en vis Sindets Ligevægt og Resignation til for at naa og hævde dette Standpunkt. Men det er ikke Hensigten med disse Linier at hverve Tilhængere for Naturalismen, heller ikke at prise dens Bekendere som fortræffeligere end andre Mennesker. Dybt foragtende den Bagvadskelse, der hvisler imod os i Krogene og med Suk og himmelvendte Blikke udbredes af Folk, som mindst skulde befatte sig med Sligt, indrømmer vi paa den anden Side villigt og i al Ydmyghed, at vor Lære er bedre end vort Liv, og at vi i al menneskelig Skrøbelighed stræber at efterfølge dens Bud. Men det er selve Standpunktet og Muligheden af paa dette Standpunkt at føre et moralsk og religiøst Liv, som det gælder om at hævde ligeoverfor Modstandernes stadige Benægtelse, og skulde det være lykkedes mig at bringe Nogle af de Bedre og Redeligere af disse paa andre Tanker, saa er Maalet naaet med denne uforbeholdne Udtalelse, hvilke Følger den end ellers maatte have for mig selv.

PINGEL deltog i disse Aar ivrigt i Bestræbelserne for at nærme det akademiske Venstre til det politiske, for at tilvejebringe en Tilknytning mellem Bønderne og Arbejderne, for Alliancen mellem »Aandens og Haandens Arbejdere«. Det faldt derfor naturligt, at han 1882 optraadte som Taler ved et stort Møde af Studenter og Venstre-Rigsdagsmænd, og at han var med til at stifte Studenter-samfundet, hvis første, energiske Formand han var (1882—84), og hvis eneste Æresmedlem han senere blev. I dette var han Sjælen. »Der staar PINGEL og taler, med Haanden oppe paa den høje, vigende Pande, eller strygende det lange, lyse Skæg; hans Tale er vibrerende og stakaandet, men hugger sig med en nervøs Kraft ind i Tilhørerne«¹⁾. PINGEL lagde intet Skjul paa sine radikale poli-

¹⁾ VEDEL, VALDEMAR. 1923. Firsernes Førere. København. S. 164.

tiske Anskuelser og mere og mere nærmede han sig til Arbejderpartiet. Hans frisindede Anskuelser paa det religiøse Omraade og hans stedse mere omfattende og yderliggaaende agitatoriske Virksomhed foranledigede Metropolitanskolens Rektor BERGMANN til at anbefale ham større Maadehold, men uden Resultat. Omsider blev ogsaa Kultusministeriets Opmærksomhed vakt, og Fortællinger om, at PINGEL skulde have deltaget i et Festmaaltid, som var arrangeret for tyske Socialdemokrater, der var samlede til et hemmeligt Møde i København (under BISMARCKS Socialistlov) bragte Ministeriet til i en Skrivelse af 5. Maj 1883 at anmode Metropolitanskolens Rektor om at affordre PINGEL en Erklæring desangaaende og om at fremkomme med en Udtalelse om Følgerne for Metropolitanskolen af PINGELS Optræden. Med en Skrivelse af 9. Maj indsendte Rektor BERGMANN PINGELS Erklæring om ikke at have deltaget i det omtalte Festmaaltid, og udtalte samtidig, at han ikke troede, at PINGELS Optræden endnu havde haft skadelig Virkning paa Eleverne, men at han var overbevist om, at PINGEL havde gjort Skolen stor Skade ved hos Mange at fremkalde en Uvilje mod den, som man maatte befrygte vilde formindske Elevernes Antal. Ministeriet anmodede da Rektoren om at afkræve Pingel en Erklæring om, at han for Fremtiden vilde afholde sig fra hensynsløse og yderliggaaende offentlige Udtalelser om religiøse og politiske Spørgsmaal og iagttage den Varsomhed i sin Optræden udenfor Skolen, som dennes Tarv krævede. Vilde PINGEL ikke afgive en saadan Erklæring, vilde han ikke kunne bevare sin Embedsstilling ved Skolen.

PINGEL svarede den 26. Maj, at han af Hensyn til sin Embedsstilling havde vist politisk Resignation, idet han havde afslaaet forskellige Opfordringer til at stille sig som Rigsdagsmand, han brugte ikke Undervisningstimerne til at gøre Propaganda for »den nye Tids Ideer«, han havde aldrig udtalt sig offentlig om brændende politiske Spørgsmaal og ikke angrebet Regeringen, om han end aabent havde erklæret sig for Venstremænd og stemt paa en Modstander af Regeringen. Det var uforstandigt paa Forhaand at fordømme vore Socialdemokrater som et samfundsopløsende Parti. Den danske Arbejderstand havde store og berettigede Krav paa Forbedring i sin Tilstand baade i materiel og i aandelig Henseende. Man kunde let gøre den til et revolutionært Parti, hvad den endnu ikke var, hvis man ikke vilde høre paa dens Krav og indlade sig paa Forhandling med den. Han delte ikke Rektors Bekymring for,

at hans Virksomhed skulde betyde noget for Elevantallet, for ikke faa havde den været ligesom en Borgen for, at den gamle Skole endnu var i Stand til at følge med Tiden, saa at, hvad der mulig tabtes paa den ene Side, genvandtes paa den anden.

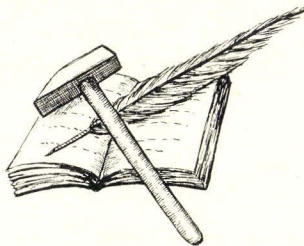
Som Svar paa de ham direkte forelagte Spørgsmaal erklærede PINGEL, at han ventede i Fremtiden ganske at kunne lade det religiøse Spørgsmaal hvile, men hvis han, tvungen af Angreb, atter maatte tage det op, vilde han behandle det med samme Hensynsfuldhed som tidligere. I det nationale Spørgsmaal vilde han fremdeles efter Evne modvirke den ensidige og fordomsfulde Opfattelse af den Strid, der saa længe havde skilt to stammebeslægtede Nationer. Han forbeholdt sig udtrykkelig sin hidtil ikke benyttede Ret til at udtale sig om de brændende politiske Spørgsmaal. I Bestræbelserne for Arbejdernes Oplysning vilde han vedblivende deltage, han vilde efter Tid og Lejlighed vedblivende følge Indbydelse til at udtale sig om dette Spørgsmaal i Provinserne, og han vilde fremfor alt indtrængende minde vort Samfund, der syntes at have Tid og Raad til saa meget, om ikke for længe at overhøre Arbejdernes Krav paa Forbedring af deres aandelige og materielle Kaar. Han vilde under disse Bestræbelser gøre sig Umage for at vise det Maadehold, som er enhvers Pligt, men ligesom hidtil vilde han ikke af Hensyn til materielle Goder og en betrygget Fremtid lade sig afholde fra at udtale sin Overbevisning.

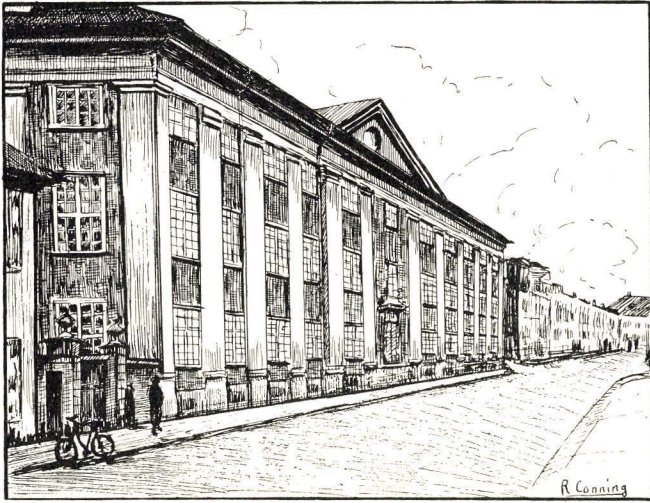
Den fungerende Kultusminister NELLEMANN gik i sin Skrivelse af 7. Juni til Rektor indtil videre udfra, at Betydningen af PINGEL'S Erklæring var, at han i Fremtiden vilde tage det fornødne Hensyn til Rektors, af Ministeriet tiltraadte Anskuelse om den skadelige Indflydelse, hans hidtidige offentlige Optræden havde udøvet paa den Skole, ved hvilken han var ansat, og at han overhovedet i sine offentlige Udtalelser for Fremtiden vilde tage de Hensyn, som hans Embedsstilling, ifølge de ham overordnede Myndigheders Anskuelse, krævede, selv om hans personlige Opfattelse maatte afvige derfra. Der afæskedes imidlertid PINGEL en yderligere Forklaring, om Ministeriet havde Ret i at forstaa hans Erklæring paa denne Maade.

PINGEL svarede den 10. Juni afvisende. Han hævdede, at hans offentlige Færd ikke havde skadet Metropolitanskolen og i Fremtiden maaske endog vilde gavne den. Han sluttede saaledes: »Jeg er derfor ude af Stand til paa dette Punkt at imødekomme mine

høje Foresattes Fordring og maa efter min Samvittighed erklære, at ligesom jeg ikke bebrejder mig min hidtidige offentlige Virksomhed, saaledes vil jeg heller ikke i Fremtiden kunne give den en anden Retning eller en anden Karakter«.

Ministeriet meddelte derefter den 21. Juni 1883 PINGEL hans Afsked med Pension fra hans Embede som Overlærer ved Metropolitan-skolen, hvad baade han og hele Oppositionen ansaa for en stor Uretfærdighed. 150 ældre og yngre Elever ved Metropolitan-skolen sendte ham en Takadresse for, hvad han havde været for dem som Lærer.

Pingel som Politiker.

Berøvet sin Lærergerning gik PINGEL nu helt op i Politik og Folkeopdragelse. 1883 var han med til at stifte »Københavns liberale Vælgerforening«, i hvis Bestyrelse han sad indtil 1891, og ved Folketingsvalget 1884 stillede han sig i Aarhus Kredsen som Venstres og Socialdemokraternes Fælleskandidat mod Højremanden, Indenrigsminister INGERSLEV, og valgtes efter en hæftig Valgkamp med stort Flertal ind i Folketinget. — Den daværende Rigsdagsbygning i Fredericiagade er afbildet over dette Kapitel.

En gammel Ven af Dr. PINGEL, Hofjægermester, Forstinspektør L. A. HAUCH, som den Gang var Skovrider paa Frijsenborg og boede paa Thyrasbrønd ved Hinnerup, har fortalt mig, at PINGEL besøgte ham lige efter Folketingsvalget. Under dette Besøg omtalte PINGEL, at han var rejst til Aarhus med Dampskibet om Natten, og da han i den tidlige Morgen stod paa Dækket og i Daggryet saa den jyske Kyst med Bakker og Skove dukke frem, kom han i Tanke om MARIE STUARTS Replik: »Dort, wo die grauen Nebelberge ragen, fängt meines Reiches Grenze an«¹⁾. Efter at Valget var afgjort, blev han af Socialdemokraterne hilst med stormende Jubel, en Folkestimmel førte ham gennem Gaderne, bar ham næsten frem, tilsidst blev han trukket ind i en Beværtning,

¹⁾ SCHILLER: Marie Stuart. 3. Aufzug. 1. Auftritt.

hvor man hyldede ham og drak Glas med ham, og medens tvende Kuske, hver paa sin Side lagde Armen om hans Skulder, klang igen hine Strofer for hans indre Øre: »Dort, wo die grauen Nebelberge ragen, fängt meines Reiches Grenze an.«

Egentlig egnede PINGEL sig ikke for det politiske Liv. Han var en altfor uafhængig og ideelt anlagt Personlighed til at underkaste sig Partidisciplinen, mere end en Gang forbløffede han sine Meningsfæller. I sin otteaarige Rigsdagsvirksomhed hørte han først til den Gruppe af Venstre, »Europæerne«, der samlede sig om HØRUP. Med sit iltre, i klassisk Storlinethed skabte Temperament vilde han tage Konsekvensen af Venstres Politik ved at gøre aaben Revolution. Det var ikke alene for at udbrede ren historisk Viden, at han i de Dage forskellige Steder i Landet skildrede den franske Julirevolution. Han vilde lægge sine Landsmænd paa Sinde, at der ogsaa for dem nærmede sig et Øjeblik, hvor Nødværgeretten maaske burde anvendes. Men den provisoriske Finanslov 1885 blev ikke besvaret med nogen Revolution, og PINGEL, som mindre og mindre syntes om HØRUPS Politik, gav sig da ind under BERGS Førerskab, da Venstregrupperne en kort Tid havde forenet sig, i hvilket PINGEL havde en ikke uvæsentlig Del.

Den 1. Januar 1887 skrev PINGEL, meget betegnende for ham, i et Brev til en Ven: »De tager forresten feil, naar De tror, at jeg rejser om og opildner Folket til Kamp. Jeg har ganske vist en Gang troet, at Tilstande som de nuværende nødvendigt og hurtigt vilde føre til en Revolution. Men jeg har ladet mig belære af Erfaringen, og jeg har flere Gange offentlig bekendt, at jeg, udgaaet som jeg er fra Studerekamret, fremmed som jeg var for det Folk, jeg pludselig var kastet ud imellem, først tog fejl af dette Folks Karakter og af hele Situationens Natur. Nu har jeg bedre fundet mig tilrette mellem disse Efterkommere af Uffe hin Spage og har derfor sluttet mig til den af Oppositionen i sin Helhed antagne Protestpolitik indenfor de legale Former, og min demagogiske Virksomhed gaar ikke ud paa at opildne til Kamp, som De tror, men paa at styrke Selvfølelsen, Modet og Virksomheden hos Folket. I denne Retning føler jeg, at jeg har en Opgave, som mine Kræfter ikke er helt utilstrækkelige til at løse. I Mellemløbet studerer jeg Geologi og skriver ogsaa nogle Smaating, der gaar ud paa at vække Interesse for denne mellem vore Landsmænd saa ukendte Videnskab.«

Da BERG imidlertid ikke viste sig den Opgave voxen at holde Venstregrupperne sammen om en fornuftig, maadeholden og konse-

kvent fastholdt Politik, men brød med de Forhandlinger, som var indledede med Regeringspartiet, for at fortsætte Visnepolitiken, sluttede PINGEL sig til den med ESTRUP forhandlende Venstregruppe under BOJSEN, der vilde slutte Forlig med Højre paa socialpolitisk Grundlag, saa at Arbejdsforholdene kunde blive forbedrede, Fattiglovgivningen mildnet og en Alderdomsforsørgelse oprettet, for saaledes at bane Vej for et almindeligt Forlig mellem Folketinget og Landstinget, til han fik nok af at være Folketingsmand og i 1892 ikke vilde søge Genvalg. Hans Stillere og Venner skænkede ham et Maleri af Kysten ved Ørnereden ved Aarhus med en Takadresse for hans Virksomhed som Folketingsmand.

Indenfor Folketinget kom PINGEL næppe nogensinde til at betyde meget. I 1888 var han dog Ordfører for Universitetets Bygge- lov, og gennemførte som saadan Universitetets Udvidelse med Annexet i Studiestræde, det botaniske Laboratorium i Botanisk Have og det mineralogiske Museum og det kemiske Laboratorium i Østervoldgade. Ikke desto mindre øvede han i Kampaarene en ikke ringe Indflydelse, nærmest af agitatorisk, opflammende Art. Han deltog i en Mængde politiske Møder, — det stille, pertentlige, jomfrunske Stuemenneske fraterniserede i Krostuernes Øl- og Tobaksdunst med svedne jyske Bønder og Arbejdere. Madvigianeren, Grækskværmeren tog drabelige politiske Livtag med Højremændene MATZEN og DINESEN.

Som politisk Taler var PINGEL ikke af CICEROS Skole, men af DEMOSTHENES'. En af sine Taler i Folketinget begyndte han med at paalægge sig selv Maadehold »trods den Indignation, der koger i mit Indre«. Naar saa Harmen kogte i hans Indre undslap der ham bevingede Ord, der ligesom Grækerens var en lykkelig For- ening af Begreb og Anskuelse, men jævnlig satte de Formandens Klokke i Bevægelse. Regeringens Medlemmer lignede han (16. Okt. 1885) ved »syv Forbrydere og Indbrudstyve«, der brød ind og stjal af Folkets Kasse. Da der var Manøvrer i Gang for at faa det brændte Christiansborg genopbygget, og EDVARD BRANDES kaldte ham en Romantiker, fordi han henviste til Ruinens symbolske Betydning, svarede han: »Naar man bygger, lægger man under Bygningens Fundament en Kapsel og i denne et Dokument med Meddelelse om, hvem der bygger og hvorfor man bygger. Hvad har Folke- tinget tænkt at skrive paa det Papir«? Folkegunst og de mægtiges Yndest regner han i sin stolte Afskedstale i Folketinget den 22. Marts 1892 »lig en Kartoffelskræl eller en udbrændt Cigar«.

Samtidig fandt PINGEL Stunder til at gøre et stort Arbejde for Folkeoplysningen, dels som Medbestyrer af Studentersamfundets Arbejderundervisning (1883—90) og af dets Virksomhed for Udgivelsen af oplysende Smaaskrifter, af hvilke han selv forfattede nogle, dels gennem Foredrag og Avisartikler. Det var PINGELS mest produktive Periode, og han, der baade før og siden levede meget tilbagetrukket, kom i disse Aar i livlig Berøring med en stor Mængde Mennesker, ikke mindst Arbejdere og Bønder, og paavirkede dem, maaske mest af alt ved sin Personlighed.

For manges Bevidsthed vedblev han derfor at staa som en Ridder-skikkelse, der i Firsernes stormfulde Kamptid kæmpede uden Frygt og Dadel, idet han aldrig kæmpede for sit eget, men for det, der for ham var Retten og Sandheden. Man vidste om ham, at naar han tog Ordet, saa var det Sagen og kun Sagen, det gjaldt. Han havde ingen private Kartoffler, der skulde hyppes; der var ingen, slet ingen personlig Beregning med i Spillet. At han ikke altid regnede rigtigt, ja at han undertiden regnede daarligt, det bliver en Sag for sig. Det ligger ikke for Idealisten at kende Mennesker uden gennem store Fejltagelser og Skuffelser, og den Lod var hans.

Aaret før PINGEL traadte tilbage som Folketingsmand, udsendte han et lille Skrift: »Et politisk Tilbageblik. Nogle Ord til Selvfor-svar«. Han giver heri en Oversigt over sin Politik med bitre Angreb paa Venstreførerne, især HØRUP og BERG, ikke uden psykologisk Skarpsyn. Til dette Skrift maa de henvises, som ønsker at sætte sig nærmere ind i PINGELS Stilling som Folketingsmand og i hans Opfattelse af Tidens politiske Forhold. En idealistisk og brændende Natur, som PINGEL var, blev han utvivlsomt i vor politiske Historie noget af en Dom over Venstres Taktik. Men den Folkets Fører, der kunde have baaret Fanen til Sejr, blev han ikke.

Pastor HENNING JENSEN, der 1885 kom til at dele Dr. PINGELS Skæbne at blive afskediget af Kultusminister SCAVENIUS af politiske Grunde, og som Aaret efter blev valgt ind i Folketinget, hvor han kom i Berøring med Dr. PINGEL, omtaler¹⁾, at han lærte meget ved sit ret nøje Bekendtskab med ham, og navnlig lærte han, at naar man vil gøre det at være Fritænker til omtrent ensbetydende med, at man er et daarligt Menneske, saa er dette en skammelig Usandhed. HENNING JENSEN talte jævnlig med PINGEL om reli-

¹⁾ JENSEN, HENNING. 1919. Nogle Erindringer fra den storpolitiske Kamptid. Fem Aar i Stenmagle Præstegaard. Fra Holbæk Amt. Historiske Aarbøger XIII, udgivet af Historisk Samfund for Holbæk Amt. Side 54.

giøse Emner. En Dag sagde HENNING JENSEN til PINGEL, at for ham vilde Livet være meningsløst, hvis det sluttede med Døden. »Jeg synes netop,« svarede PINGEL, »at den Tanke er saa beroligende, at sove uden nogensinde at vaagne igen«. — For et Par Aar siden kom Dr. PINGEL op til mig paa Kontoret, og vi kom igen ind paa det samme Emne. Saa tog jeg ham i Skuldrene og sagde: »Hør, ved De hvad. Denne Krop det er ikke Dr. PINGEL.« »Nej,« svarede han, »men at leve evigt, — det blev jo ikke til at holde ud.« Saa svarede jeg ham, at Universet var uendeligt, uden Grænser. Det er vor Higen en Gang at lære det at kende. Sæt det nu er Meningen, at vi skal lære det at kende i sin Vælde og i alle sine Detailler. Der bliver nok at bestille. Det indrømmede han.

1884 skrev PINGEL i »Tilskueren«s Oktoberhefte et Mindeskrift om sin i Foraaret afdøde, mangeaarige Ven, Entomologen J. C. SCHIÖDTE. Om dette Skrift siger VILHELM ANDERSEN (Professor i nordisk Litteratur ved Københavns Universitet), at det er klassisk, skrevet i en Stil, der i sjælden Grad stemmer med Emnet. Det giver PINGELS Profil saa fint som en Gemme. — At referere det ligger udenfor dette Arbejdes Plan. Her skal blot nævnes, at PINGEL fortæller, at han hjalp SCHIÖDTE med de latinske Diagnoser og Tavleforklaringer i hans »Naturhistoriske Tidsskrift«. SCHIÖDTE var sig bevidst, at det naturhistoriske Latin havde et temmelig barbarisk Præg og ønskede det nærmet til den klassiske Sprogform. PINGEL, der den Gang var ung filologisk Kandidat, paatog sig med Glæde dette Hverv, »som forresten viste sig at være vanskeligere, end det ved første Øjekast skulde synes. Thi de klassiske Latinere har væsentlig kun skrevet om politiske, moralske og filosofiske Æmner, men nu gjaldt det om at finde klassiske Udtryk for den brogede Vrimmel af Entomologiens konkrete Formforhold. Fra andet Bind af Naturhistorisk Tidsskrift og videre fremad foreligger Resultaterne af vore forenede Bestræbelser for at lade Entomologien tale et Sprog, der ikke kunde saare en CICEROS eller en MADVIGS fine Øre,« siger PINGEL.

Pingel som Geolog. Danmarks Geologiske Undersøgelse.

At der hos PINGEL tidlig vaagnede Interesse for Geologien, er ikke til at undres over, hans Fader hørte jo til sin Tids mest fremragende danske Geologer. Allerede inden PINGEL, knap 24 Aar gammel, tog sin filologisk-historiske Embedsexamen, havde han følt sig draget til Naturvidenskaberne, og nogen Tid efter Examenen gav han sig til for Alvor at studere Geologi. I den Anledning berejste han, som omtalt, i Aarene 1862, 1863 og 1865 Syd-Sjælland, den schwabiske Jura og Alperne i Schweiz og Tyrol. Alt tyder paa, at han erhvervede sig en indgaaende geologisk Viden, men nogen geologisk Examen tog han aldrig, ligesaa lidt som han nogensinde samlede sig til at foretage et geologisk Specialarbejde. Nogen faggeologisk Afhandling foreligger der ikke fra hans Haand. I Aarenes Løb forærede han en Del geologiske Genstande til Universitetets mineralogiske Museum. En Fortegnelse over disse, som jeg er i Stand til at bringe ved Museumsinspektør, Docent J. P. J. RAVNS velvillige Hjælp, viser, at PINGEL mest interesserede sig for vore forsteningsførende løse Blokke og indsamlede saadanne.

PINGEL har i Aarenes Løb foræret til Museet:

1864. Rullesten, Sandgraven ved København; Nyere Kridt, Vodroffgaards Mølle.
1865. Amorf Tørv. Mose nær Ørholm.
1867. Koprolither fra Frankrig eller England, udsøgte paa OWENS Fabrik.
1868. Brunkul fra Silkeborg.
1882. Kalkrullesten fra de da tilkastede Sandgrave paa Nørrebro; Blok med *Orthoceratiter*, Nymølle, Dyrehaven; 4 løse Forsteninger, Eigaard ved Ørholm; Periklin, Meran; »Magnetisk Sand«, Anhøj.
1886. Forsteninger fra Skrivekridt, Aalborg.
1887. Drypsten fra Drypstenshulen ved Solbjerg Sø, Vitved Sogn, Hjlemslev Herred, Aarhus Amt; tertiære Bjergarter fra en Brøndgravning ved Tranbjerg, Sydvest for Aarhus.
1888. *Graptolith*, Næstved Aas; *Isocardia Forchhammeri*, Esbjerg; Kildekalk, løse Blokke m. m., mest fra Sjælland.
1889. Åhus-Sandsten?, Stranden ved Marselisborg ved Aarhus; »Lavablok« (Højovnsslagge), Aarhus, Blok af Saltholmskalk fra Kunstmuseets Grund, København; løse Blokke, Skaade Strand ved Aarhus, Strandmøllen ved København og Vordingborg.
1890. Silurisk Kalksten, Aarhus; Kalkkonkretion, Syd for Marselisborg Skov; Blok med *Pecten*, Bering, Ning Herred, Aarhus Amt.
1891. 2 Rullesten fra Kysten Syd for Aarhus.
1892. Løs Blok, Assens.
1897. En Samling paleocæne Blokke fra de gamle Sandgrave ved Jagtvejen, »sandsynligvis indsamlede 1865«; forskellige Blokke, især Øvresilur, Stranden ved Marselisborg.
1899. Skursten, Frederiksholms Fabrik ved København.
1905. Løs Blok, Aarhus.

Af disse løse Blokke er langt de værdifuldeste i videnskabelig Henseende de paleocæne Blokke, som PINGEL indsamlede i Sandgravene ved Jagtvejen. Disse Sandgrave laa umiddelbart Vest for Jagtvej mellem Mygindsvej og Tagensvej, 600—900 m fra Store Vibenshus. De er forlængst nedlagte og Stedet bebygget; man kan saaledes ikke fra dette Sted skaffe sig flere af disse Blokke, som har en ikke ringe Betydning for Studiet af vore paleocæne Aflej-

ringer. De er undersøgte og deres Forsteninger bestemte af MØRCH, GOTTSCHÉ og navnlig af KARL A. GRØNWALL¹⁾).

I Universitetets mineralogiske og geologiske Museums Arkiv opbevares 13 Breve fra PINGEL til Professor F. JOHNSTRUP, skrevne i Aarene 1888—1891. De omhandler hovedsagelig Genstande, som han forærede eller skaffede til Museet, navnlig forsteningsførende løse Blokke, men der omtales ogsaa i dem adskillige geologiske Iagttagelser, gjorte af PINGEL selv eller af andre. Af disse skal fremhæves (Brev af 2. Dec. 1888): »Jeg tillader mig at meddele Dem Navnet paa den Landsby, hvor Brøndgraver TEGEN fra Langskov pr. Hadsten har truffet Forhold, der kunne tydes som Vidnesbyrd om en mellemgliacial isfri Periode. Landsbyen hedder Rodsted pr. Støvring Station, og Lejringsforholdene var disse: 6 Alen Ler, saa 4 Alen Tørv med Hasselnødder og Trærødder, saa atter Ler.« I et Brev af 22. April 1888 skriver PINGEL: »Deres Opfordring til mig om at skrive en lille folkelig Danmarks Geologi under Tilsikring af Deres Raad og Vejledning er mig personlig en Begivenhed af den glædeligste Art, og jeg er vis paa, at, om Forsøget lykkes (og det maa lykkes), vil den aarlige Bevilling til den geologiske Undersøgelse af Landet gaa igennem endnu lettere end ellers.« Samme Aar udkom PINGELS »Danmarks Forhistorie i Omrids« i Studentersamfundets Smaaskrifter; men der siges ikke noget i den om, at det er den, der er skrevet paa JOHNSTRUPS Opfordring, og senere har PINGEL ikke skrevet nogen Danmarks Geologi.

PINGELS Breve til JOHNSTRUP viser, at han ikke glemte Geologien for sin Virksomhed i Folketinget, men at han paa sine Rejser, naar der blev Lejlighed til det, foretog geologiske Ekursioner, paa hvilke han gjorde Iagttagelser og indsamlede forsteningsførende Blokke og andet af geologisk Interesse, som han saa overlod Museet.

De to interessanteste af disse Breve skal gengives her tillige med et Brev i Facsimile, som viser PINGELS Haandskrift.

Trianglen 4/7 88.

Kjære Professor JOHNSTRUP!

De Smaating, jeg denne Gang har at meddele Dem, ere følgende: 1) Strax Øst for Svendborg paa et lille fremspringende Næs er der efter Dr. W. MEYERS Opgivende en Klint, som bortgraves til Ballast. Den tilhører en Hr. TROENSEGAARD og er c. 40 Fod høi.

¹⁾ GRØNWALL, KARL A. 1897. Block af paleocæn från Köpenhamn. Medd. Dansk geol. Foren. Nr. 4, S. 53.

I Foden af denne Klint under et mægtigt Sandlag viser der sig et Lag mørkt plastisk Ler med Træstykker, hvoraf De fik en Prøve. Øverst oppe skal Klinten bestaae af almindeligt Ler og herover skal der findes Cardier, Mytiler og Potteskaar. 2) Jeg var for 2 Uger siden i Skive. I Parken ved Krabbesholm viste man mig Spor af en Kjøkkenmødding, idet Jordsmonnet langs den Fjorden nærmeste Gang indeholdt Østers- og Cardiumskaller samt Flintflækker. I Skive boer Smed CHRISTENSEN, som eier den omtalte smukke Fiskeforstening i Cementsten. 3) Paa Fur tilbragte jeg ved samme Leilighed en Dag. Jeg undersøgte Rødstenens jernholdige Sandstencilomerat. Jeg forefandt kun Kalksten og Flint indesluttet af Sandstensmassen. Men nede ved Stranden i ikke lang Afstand fra Rødstenen stak den samme Dannelse frem af Bakken som en rust-rød Mur med næsten horizontale Lag, og her fandt jeg — jeg fristes næsten til at sige desværre — foruden Kalk og Flint ogsaa rødlig Gneis indesluttet i Massen. Jeg vilde nemlig gjerne, at Rødstenen skulde være af tertiær Oprindelse. — Den aller nordvestligste Del af Fur er et lille Høiland for sig, adskilt fra Øens øvrige Høiland »Heden« ved et lavt Mosedrag — »Faskjær« paa Generalstabens Kort — der naaer fra Nordkysten til Vestkysten. At denne Lavning er et gammelt Sund, fik jeg Leilighed til at overbevise mig om, da jeg fandt et Sted paa Grændsen af Mosen og det nordvestlige Høiland, hvor der var gravet et Hul. Den opgravede Masse indeholdt nemlig utallige *Cardium*-Skaller og violette smaa Fliser af *Mytilus*. Det forekom mig, at det maatte være Frosten, der saaledes havde sprængt og sønderdelt denne Musling, medens *Cardierne* alle vare hele. Ved begge Ender af Sundet var der alluviale Sandlag; mod Nord kunde man see Moselaget stikke ud under disse. Mod Vest var der gravet en dyb Afløbsrende fra Mosen til Havet; dens overordentlig stærkt okkerfarvede Vand syntes mig at vidne om, at Jernstenen har en stor Udbredelse under Øen. Omspredte Brudstykker tydede paa det Samme. — I den nordostlige Del af Heden laa den store sprængte Blok af Kvartsporfyr med indesluttede Klumper af Diabas, som jeg viste Dem nogle Brudstykker af. 4) Skolelærer OVERGAARD fra Gjettrup pr. Vestervig, som forleden besøgte mig, fortalte mig, at han ved Stranden af Limfjorden havde fundet Brudstykker af *Ammoniter*, og at Postmesteren i Vestervig eiede et deiligt Stykke med perlemorskinnende *Ammoniter* sammesteds fra. — Samme Skolelærer fortalte mig, at han har en Slægtning i Knudgaarde ved Limfjorden vel en Mil Øst for Thi-

sted. Denne Mand havde for at forbedre en Sandmark, som han havde oppe paa Bakkerne, kjørt nogle Læs derop af en sort Jordart, som fandtes nede ved Stranden, og siden den Tid havde han jævnligen fundet større Stykker Rav paa sin Mark og haft en Indtægt af at sælge dette.

Jeg beder Dem, Hr. Professor, undskyldte det Løse og Fragmentariske i disse Meddelelser. Mit urolige Liv medfører, at jeg ikke kan give dem bedre. Skulde der være et eller andet nyttigt Korn mellem Avnerne, skal det glæde

Deres ærbødige
V. PINGEL.

Strandmøllen pr. Klampenborg 23/7 89.

Kjære Hr. Prof. JOHNSTRUP!

Efter et 3 Ugers Ophold i Aarhuseggen er jeg nu kommen hertil Strandmøllen, hvor jeg tænker at blive til noget ind i August. Den artesiske Brøndboring har nu naaet til en Dybde af 116 Fod. Efter at have passeret det mægtige og besværlige Lag af Flydesand har man arbejdet i Ler, et tyndere Kalklag, atter Ler og har senere naaet et vandførende Gruslag, men saa jernholdigt, at Vandet er ganske uanvendeligt som Drikkevand. Directeur KJELDEN agter endnu at gaae 20 til 40 Fod ned og venter i denne Dybde sikkert at naae Saltholmskalken og det gode Drikkevand. Men hvis nu dette ikke skulde blive Tilfældet, og KJELDEN skulde tabe Taalmodigheden, saa vilde jo Museet (eller Universitetet) træde til og overtage Boringen. Om denne Sag vilde det være mig af stor Vigtighed at tale med Dem, inden De muligvis reiser bort paa længere Tid. Jeg kan komme til Kjøbenhavn paa en hvilken som helst Dag og til en hvilken som helst Tid, som De maatte bestemme.

Af mine Exkursioner til Kysten Syd for Aarhus havde jeg megen Fornøielse. Det viser sig, at den grøngraae eller blaagraae oversiluriske Kalksten med *Beyrichia*, *Chonetes*, *Rhynconella*, *Orthis*, *Enkriniter*, *Tentaculiter*, *Orthocerer* o. s. v., naar man først faaer Øie for denne Stenart, lader sig samle massevis. Jeg tør uden Overdrivelse sige, at jeg paa én Dag vilde kunne samle over et Hundrede af disse righoldige Stene. *Beyrichia*- eller maaske rettere *Chonetes*-Kalkens massevis Forekomst ved Aarhus bestyrker mig i den Formodning, at der en Gang har strakt sig et bredt Bælte af oversiluriske, nu fuldstændig forsvundne Dannelser over Mellem-

Triangeln $\frac{7}{12}$ 88

Kjære Hr Professor!

Verlyst tillader mig at sende
Dem et Udvalgt af Aastens Aant.
Tidende f. 1ste Aars om et geologisk
Fund i Aastens egn. Landet byen
Aastens ligger ved Silkeborgchaussé.
en N. V. af Aabrandssøen. De i Aant.
mange omtalte Kugler synes mig at
høre til Oymarksskudet. Maaske var
Livert den rette Mand til at samle
og overvære de fjendte Leger. Han
vil ogsaa kunne undersøge de lo-
cale Forhold.

Deres erbidste

V. Ring

sverig fra Gotland til Christianiafjorden. Disse Dannelser maatte jo i en tidlig Periode af Istiden falde som et Offer for Ødelæggelsen, og det forekommer mig at være i god Overensstemmelse hermed, at man i Aarhuseggen, hvor man uden Tvivl befinder sig nær ved Glacialdannelsernes underste Grændse, træffer de undersiluriske Stene i et saa afgjort Mindretal ligeoverfor de oversiluriske. Jeg vilde endogsaa vove at betegne Procentforholdet mellem oversiluriske og undersiluriske Stene som et med behørig Forsigtighed anvendeligt Middel til at skelne mellem ældre og yngre glaciale Lag, idet Reglen blev: fremherskende oversiluriske Stene — underglaciale, fremherskende undersiluriske Stene — overglaciale Dannelser. Ogsaa om denne Sag vilde jeg grumme gjerne tale med Hr. Professore, da jeg slet Intet ved om *Beyrichia*-Kalkens Forekomst i den øvrige Del af Landet.

Deres ærbødige

V. PINGEL.

Medens de politiske Bølger gik højt i Forfatningskampen, fik PINGEL dog Tid for sin Gerning i Folketinget til at offentliggøre flere geologiske Afhandlinger, bl. a. i Studentersamfundets Smaaskrifter 1887 »Ravets Natur, Oprindelse og Historie«, som VILHELM ANDERSEN betegner som klassisk, 1888 »Danmarks Forhistorie i Omrids«, og 1886 i »Tilskueren« »Dansk Geologi I og II«, som er det betydeligste af PINGELS geologiske Skrifter. Formaalet med denne Afhandling, siger han, er »at henlede den almindelige Opmærksomhed paa denne Lære, med det særlige Ønske at Danmarks Geologi maa vinde Indgang paa vore Seminarier og ved de derfra udgaaende Læreres Virksomhed blive en Del af vort Folks aandelige Eje.«

I den første Del giver han en kort Skildring af Danmarks geologiske Bygning, indledet med en Oversigt over, hvad der hidtil var udrettet i den danske geologiske Forskning, særlig af STENO, FORCHHAMMER og JOHNSTRUP. Man lægger Mærke til denne Ytring om FORCHHAMMER: »Et stort og lyst Syn paa Naturen som et Fornuftige, og Menneskehedens Lykke som bundende i Erkendelsen af denne Fornuft, laa bag ved alle hans Udtalelser og gav dem Liv og Varme«, idet den egentlig, i faa Ord, giver os PINGELS eget Syn paa Naturen.

I den anden Del udvikler PINGEL udførligt, hvilke Opgaver der vil være at løse for den geologiske Forskning i Danmark, nemlig først og fremmest den nøjagtige Bestemmelse af de geologiske For-

mationers Udbredelse og Mægtighed. »Endnu langt interessantere er imidlertid Spørgsmaalet om Skrivekridtets Underlag; thi herved føres vi ind paa det store Spørgsmaal om Danmarks ældste Forhistorie og om Muligheden af at finde hidtil ukendte, maaske endog økonomisk betydningsfulde Lag i vort Lands dybeste Grund«. Dernæst bør udforskes, hvad vi med moderne Sprogbrug kalder Danmarks Tektonik. De forskellige geologiske Formationer bør inddeles »paa en naturlig og udtømmende Maade«, og for de enkelte Leds Vedkommende bør bestemmes deres Tidsfølge, deres Mægtighed og geografiske Udbredelse«. Landet bør geologisk kortlægges i stor Maalestok. Der bør foretages palæontologiske Undersøgelser af vore Forsteninger, og mineralogiske og petrografiske Undersøgelser af vore Stenarter, saavel af de faststaaende som af de løse Blokke. PINGEL udvikler videre, at »den højeste og sidste Opgave for den geologiske Forskning er at give et sammenfattende Billede af vor Klodes Udvikling gennem Tiderne, saaledes som den har formet sig ved de organiske Kræfters Sammenspil, der rører sig paa dens Overflade og i dens Dybder. At give sit Bidrag hertil er Danmarks Geologis sidste Maal«.

Derefter gør PINGEL Rede for de geologiske Undersøgelers Betydning og Nytte, idet han gaar ud fra den Grundtanke, at Spørgsmaalet om Nyttens »med fuld Ret maa stilles til en hvilken som helst menneskelig Virksomhed, og at dennes Berettigelse netop afhænger af, om den kan give fuld og klar Besked om sin Nytte. Kun hvad der gør Nytte, har Lov at eksistere«. Men Ordet Nytte skal naturligvis ikke tages i blot materiel Betydning, men ogsaa i ideel. Han godtgør de geologiske Undersøgelers Betydning dels for Agerbruget, direkte ved Undersøgelser af Pløjelaget, hvad vi nu kalder pedologiske Undersøgelser, og indirekte, for Jordforbedringen, ved Fund af Mergelforekomster, og dels for Industrien, »idet der gives en hel Række industrielle Virksomheder, der gaar ud paa dels blot at fremdrage de nyttige Stoffer, som findes i Jordbunden, dels at omdanne og forædle dem saaledes, at de kunne tjene til Nytte eller Behagelighed for Samfundet«. For disse Industriegrene er Geologien »en trofast Raadgiver baade med Hensyn til Stoffernes Opsøgning og Værdsætning og Behandlingsmaade«. PINGEL nævner navnlig vore Kalkstens Anvendelse til Bygningssten og til Kalkbrænding, Cementfabrikationen, Teglværksindustrien og Pottemagerindustrien og fremhæver geologiske Undersøgelers Betydning for Fundet af vandførende Lag.

Endelig undersøger PINGEL Geologiens Betydning som aandsdannende Faktor, om den fortjener en nærmere Forbindelse med vor Folkeundervisning end hidtil. Han udvikler Geologiens Betydning for de andre Naturvidenskaber, og for Verdenshistorien, og hævder, at den bør optages som Undervisningsfag i vore Seminarier og i vore Skoler, hvad den jo ogsaa senere er bleven.

Man sporer i disse Afhandlinger, at PINGEL syslede med Tanker, som Aaret efter bragte ham til i Folketinget at foreslaa Oprettelsen af Danmarks Geologiske Undersøgelse.

Dette skete paa Folketingets 72. Møde den 7. Marts 1887 under 2. Behandling af Finanslovsforslaget for 1887—88. Det var Indenrigsministeriets Budget, som var under Forhandling. Der var paa dette opført Bevillinger til en Forøgelse af Lærerpersonalet ved den kgl. Veterinær- og Landbohøjskole i København, og Finansudvalgets Flertal kunde kun til en vis Grad gaa med til denne Forøgelse, idet det var af den Anskuelse, at denne Sag i det væsentlige burde udsættes, til der forelaa en samlet Plan for Udvidelsen af Landbohøjskolen, hvilket formentlig allerede kunde ske i den paafølgende Rigsdagssamling.

At PINGEL netop ved den Lejlighed bragte Oprettelsen af Danmarks Geologiske Undersøgelse paa Bane, tyder paa, at han nærmest tænkte sig, at Undersøgelsen burde sortere under Landbohøjskolen.

Dr. PINGELS Tale ved denne Lejlighed, samt de Bemærkninger den gav Anledning til, anføres her efter Rigsdagstidenden¹⁾:

»Jeg tillader mig ved Behandlingen af dette Afsnit paa Finansbudgettet at henlede Opmærksomheden paa et Forhold, som finder Sted her i Landet, og hvor vi i Virkeligheden staa paa et serbisk Standpunkt — for at betjene mig af et Udtryk, som er blevet brugt — og det er med Hensyn til den geologiske Gjennemforskning af vort Fædreland. Den ærede Indenrigsminister synes maaske, at jeg her nævner en Sag, som hører ind under hans Kollega, Kultusministeren. Jeg vil strax her gjøre opmærksom paa, at dette Forhold i andre Lande, i de mere fremskredne Lande, er ordnet saaledes, at der er en særlig Statsinstitution, der behandler dette baade i videnskabelig og i praktisk Henseende saa ganske overordentlig vigtige Forhold. At vi staa meget tilbage her i vort Land, er en na-

¹⁾ Rigsdagstidende. Forhandlinger paa Folketinget. 39te ordentlige Samling 1886—87. 2den Afdeling. No. 69—236. Sp. 1073—3756. 46—102 Møde. (1ste Februar—1ste April 1887). Spalte 2053.

turlig Følge af, at vi bo paa et Sletteland. Nu kunde man vel tænke, at, da vi bo paa et Sletteland, saa kan det ikke have nogen stor Interesse at undersøge Underlagene under Jordoverfladen, da der ikke er Tale om at anlægge Bjergværker hos os; men efter at man i de fremmede Lande, hvor man beskjæftiger sig med disse Ting, er kommen til det Resultat, at Undersøgelser i geologisk Henseende have en ganske overordentlig Betydning ikke blot i videnskabelig Henseende, men ogsaa i økonomisk Henseende for Landvæsen og Industri, saa har man skabt en særlig Institution: geologiske Anstalter, eller hvad man vil kalde det, som give Jordlagene en omhyggelig Undersøgelse, og disse Lande betænke sig ikke paa at anvende overordentlig store Summer derpaa. Det er et stort Arbejde, som foretages, men det er et Arbejde, som bærer de rigeste Frugter. Vi ere i den Henseende her i Landet saa overordentlig langt tilbage. Jeg vil nu ikke forlange noget Svar strax af den højtærede Minister. Jeg forstaar saa godt, at han i dette Øjeblik slet ikke er forberedt paa at besvare et Spørgsmaal desangaaende. Men jeg vil tillade mig at lægge ham paa Sinde, om han ikke til næste Samling vilde anstille Overvejelser desangaaende, vilde spørge sine Sagkyndige og skaffe sig selv den fornødne Indsigt, og skjøndt det maaske ser lidt underligt ud, vil jeg tillade mig at henpege paa et lille Skrift, eller rettere en lille Del af et Skrift, som han absolut selv maa gjøre sig bekendt med, det er Grundlaget til Forstaaelsen af det Hele, nemlig en fortrinlig Afhandling, som staar i SCHARLINGS og FALBE-HANSENS Statistik, I. Del, af Professor JOHNSTRUP, og som er en Oversigt over de geologiske Forhold her i Danmark. Jeg tror, at enhver dansk Indenrigsminister bør kjende denne fortrinlige Afhandling og kjende den nøje, da der deri haves et theoretisk Grundlag, hvorefter de praktiske Forhold kunne bedømmes. Jeg tillader mig altsaa blot at henlede den højtærede Indenrigsministers Opmærksomhed paa denne Sag, og saa tillige Thingets naturligvis, da det kun er med Thingets Understøttelse, at disse store Arbejder kunne foretages, men jeg har i den Henseende en stor Tillid til dette Thing, og netop til den Side af Thinget, til hvilken jeg selv hører; thi disse Undersøgelser — det er jeg fuldt og fast overbevist om — behøver man blot at henlede den danske Landbostands Repræsentanters Opmærksomhed paa, de ville, saaledes som Forholdene ere i vort Land med Hensyn til Oplysning, og med Hensyn til den frie Besiddelse af Jorden, finde Anklang hos den danske Landbostands Repræsentanter; disse ville meget hurtigt forstaa,

at det er Noget, som ikke blot har en overordentlig stor Interesse i og for sig, kan tilfredsstillende vor Videbegjærighed med Hensyn til de største og vigtigste Verdensspørgsmaal, men tillige er Noget, der berører deres egne Interesser paa mangfoldige Punkter. Jeg tror, at hvis denne Sag, som jeg her nævner — den er vistnok aldrig tidligere nævnt i det danske Folkething — hvis den bliver greben an paa rette Maade, saa vil man netop, som Forholdene ere i Danmark med Hensyn til Oplysning, med Hensyn til Videbegjærighed og med Hensyn til Velvillie hos Befolkningen overfor Alt, hvad der gjælder Videnskab og Kunst, komme til at tage denne Sag op paa en Maade, som man maaske ikke har været i Stand til i noget andet Land. Man vil, hvis Regjeringen stiller sig paa rigtig Maade, efter min Mening ikke blot kunne faa Samtykke i materiel Henseende til, at disse Penge blive bevilgede, men man vil faae — hvad der er saa overordentlig smukt — et Samarbejde mellem Landbefolkningen og den videnskabelige Del af Folket, som ikke kan andet end bære rige Frugter i mange Henseender.«

Formanden, BERG, bemærkede hertil:

»Saavidt jeg forstod, støttede det ærede Medlem sin Henstilling til Udtalelserne i Betænkningen under Nr. 44, der omhandler Veterinær- og Landbohøjskolens nuværende og eventuelle fremtidige Stilling; for saa vidt kan jeg ikke finde Henstillingen uberettiget til Trods for, at det er Finantslovens anden Behandling der foretages.«

Direktøren for Landbohøjskolen, Folketingsmand, General C. A. F. THOMSEN fik derpaa Ordet og sagde:

»Det er Ændringsforslaget under Nr. 30, som gaar ud paa en Nedsættelse i den af Regjeringen begjærede Bevilling, som jeg vil udtale mig om.« Der fulgte en længere Tale om denne Sag, hvorefter General THOMSEN tilføjede:

»Jeg skal endnu kun tilføje, at det har glædet mig meget at høre den Udtalelse, der kom frem fra det ærede Medlem fra Aarhus (PINGEL) om Geologiens Stilling her i Landet, skjøndt jeg ganske vist skal indrømme, at man lige overfor denne Videnskabs Anvendelse ved Undervisningen indenfor Landbohøjskolen ikke vil kunne vente sig store Ændringer fra det Bestaaende, idet man netop for de Elevers Vedkommende, for hvem denne Undervisning er af størst Interesse, maa paa Grund af den korte Tid, der er levnet dem til deres Studier, nøjes med en meget indskrænket Undervisning baade i Geologi og i Jordbundslære som Indledning til deres Betydning

for Landbruget. Iøvrigt skal jeg fuldt ud slutte mig til den Tanke, som blev udtalt af det ærede Medlem, at det vistnok ikke alene i videnskabelig, men ogsaa i praktisk Henseende vilde være af stor Betydning, om der kunde arbejdes fremad i den Retning, som det ærede Medlem antydede.«

Indenrigsminister INGERSLEV fik derefter Ordet og kom i sin Tale ind paa PINGELS Udtalelse:

»Det ærede Medlem for Aarhus Amts 2den Valgkreds (PINGEL) udtalte sig meget varmt for, at vi skulde gaa til videregaaende geologiske Undersøgelser, og særlig til geologisk Kortlægning. Jeg takker det ærede Medlem for Anvisningen paa en Bog, som jeg dog maa sige, ikke var mig ganske ubekjendt, før det ærede Medlem var saa venlig at opgive mig Adressen. Jeg anerkender selvfølgelig tilfulde Betydningen af, at man kommer ind her paa noget Saadant, og Spørgsmaalet skal blive taget under Overvejelse, men jeg anser det for noget tvivlsomt — bindende skal jeg selvfølgelig ikke udtale mig derom — om det skulde optages som et Fag under Indenrigsministeriet, som et Landbrugsfag. Jeg tror det egentlig ikke; jeg tror nærmest, at det maa være rent videnskabeligt begrundet, hvad man vil gjøre i denne Retning, og at det maa knyttes til den Læreanstalt, Universitetet, hvor man allerede i dette Fag har en Professor, hvis Navn det ærede Medlem nævnte. Det ærede Medlem vil ikke fortænke mig i, at jeg her kun siger, at jeg vil tage det under Overvejelse, og at jeg vil henlede Regjeringens Opmærksomhed derpaa. At vi skulde komme til at gjøre det bedre og fuldkomnere hos os end andet Steds, tvivler jeg paa, men det skulde glæde mig, om man fra Befolkningens Side kunde faa saa megen Tilslutning til Sagen, som det ærede Medlem venter og bebuder.«

Sagen blev henvist til Kultusministeriet, Kultusminister SCAVENIUS indledede Forhandlinger med Universitetet, og ved Skrivelse af 21. Maj 1887 opfordrede Konsistorium Professor JOHNSTRUP til at fremkomme med et motiveret Forslag om Iværksættelse af en geologisk Undersøgelse af Danmark. Paa Grundlag af JOHNSTRUPS Indstilling af 12. Aug. 1887 blev Regeringens Forslag om Oprettelsen af Danmarks Geologiske Undersøgelse udarbejdet, og paa Finansloven for 1888—89 gaves den første Bevilling, paa 8000 Kr., hertil, hvilket Ministeriet for Kirke- og Undervisning meddelte Professor JOHNSTRUP, som i sin Indstilling havde udtalt, at da der helst maatte være en nøje Tilslutning mellem de geologiske Undersøgelser

og en af Universitetets Institutioner, var det naturligst, at de blev underlagte Ministeriet for Kirke- og Undervisningsvæsenet. Ministeriets Skrivelse er dateret 4. April 1888, hvorfor denne Dag regnes for Danmarks Geologiske Undersøgelses Fødselsdag. Endvidere blev JOHNSTRUP i en Skrivelse af 23. April 1888 bemyndiget til indenfor den nævnte Bevilling at træffe de nødvendige Foranstaltninger til Iværksættelsen af den geologiske Undersøgelse af Danmark, hvorved JOHNSTRUP saaledes blev Leder af Danmarks Geologiske Undersøgelse.

Da JOHNSTRUP den 31. Decbr. 1894 var afgaaet ved Døden, anmodede Ministeriet Konsistorium om en Udtalelse om den fremtidige Ordning og Ledelse af Undersøgelsen; Sagen henvistes til det matematisk-naturvidenskabelige Fakultet og af dette til JOHNSTRUPS Efterfølger, Professor N. V. USSING, hvis Indstilling kom til at gaa ud paa, at der midlertidig skulde indsættes en Bestyrelse for Danmarks Geologiske Undersøgelse, valgt udenfor det ved denne arbejdende Personale og bestaaende af en Komité af f. Ex. tre ifølge deres tidligere eller nuværende Virksomhed egnede Mænd¹).

At USSING med denne Indstilling forbandt den Tanke, at faa Haand i Hanke med Ledelsen af Undersøgelsen, saa at han senere, naar »Komiteen« havde endt sit Hverv, kunde overtage Chefsposten, fremgaar af, at han lod Fakultetet, da det indstillede USSINGS Forslag, som Medlemmer af Komiteen foreslaa Chefen for Generalstabens topografiske Afdeling, Oberst LOUIS LE MAIRE som Formand, Dr. phil. V. PINGEL og Professor, Dr. N. V. USSING, og saafremt mod Forventning Oberst LE MAIRE ikke skulde være tilbøjelig til at indtræde i Komiteen, Fabriksinspektør, Dr. H. TOPSØE som dens Formand.

Konsistorium sendte d. 17. April Fakultetets Indstilling til Ministeriet med sin anbefaling, men dette beskikkede d. 16. Maj 1895 Oberst LE MAIRE som Formand, Fabriksinspektør, Dr. TOPSØE og Dr. PINGEL som Medlemmer af »Kommissionen for Danmarks geologiske Undersøgelse«, hvilket blev den nye Bestyrelses officielle Navn.

Paa denne Maade kom jeg i nærmere Berøring med Dr. PINGEL, idet han nu blev min Foresatte. Han var jo den Gang allerede noget tilaars, og mit første Indtryk af ham var, at han var en stille, beskedene, ældre Mand, men snart opdagede jeg, at der bag det for-

¹) MADSEN, VICTOR. 1915. Louis le Maire. En Skildring. D. G. U. Række IV, Bd. 1, Nr. 1, S. 6.

dringsløse Ydre skjulte sig en ejendommeligt, ren og ideelt anlagt Personlighed, der ikke gik paa Akkord med sin Overbevisning, og ikke vilde vige en Haarsbred fra det, som han ansaa for det rigtige, og som med stor Energi søgte at gennemføre det. Netop ved denne sin Karakter fik han stor Indflydelse paa Reorganisationen af Danmarks Geologiske Undersøgelse. Hvormeget det i Virkeligheden skyldes Dr. PINGEL, at Undersøgelsen saa hurtigt blev bragt paa ret Køl, ses ikke tilstrækkeligt af den meget kortfattede Protokol over Kommissionens Virksomhed, som dennes Formand har ført, idet som Regel kun Kommissionens Beslutninger, men ikke dens Forhandlinger, er indførte i den.

Kommissionen konstituerede sig paa et Møde d. 18. Maj, hvor alle dens Medlemmer var tilstede, og gav sig strax til at bringe Orden i de forskellige Sager, som var blevne forsømte under den tidligere Ledelse. Det er ikke Stedet her at skildre Kommissionens Virksomhed, her skal blot fremdrages, hvad der ifølge Protokollen vedrører Dr. PINGEL'S Virksomhed i den.

Af Protokollen ser man, at PINGEL ikke har forsømt et eneste af Kommissionens 30 Møder fra 18. Maj 1895 til 13. Sept. 1897, hvilket Møde var det sidste, PINGEL deltog i, inden han traadte ud af Kommissionen.

Paa Kommissionens 4. Møde den 22. Maj 1895 overdroges det PINGEL at gennemgaa de af Statsgeologerne Dr. K. RØRDAM og VICTOR MADSEN indgivne Beretninger om deres Arbejde i 1894. Fra Statsgeolog, Dr. K. J. V. STEENSTRUP forelaa der ingen Beretning.

Paa Kommissionens 7. Møde d. 30. Maj meddeltes, at PINGEL var begyndt at ordne Undersøgelsens Arkiv, og paa det følgende Møde d. 22. Juni bestemtes, at PINGEL i Sommerens Løb efter sin Lejlighed skulde inspicere Arbejderne i Marken.

Efter denne Bestemmelse ankom Dr. PINGEL for at inspicere mine Arbejder den 25. Juli om Aftenen til Juelsminde i Bjerge Herred, hvor jeg var taget hen fra mit Kvarter paa Palsgaard for at træffe ham. Vi gjorde strax en Oversigtstur ad Vejen fra Gæstgivergaarden i Juelsminde til Klakring, fra denne By ad Vejen mod Øst til Jernbanen, langs denne til Tofteskov og tilbage igennem denne til Gæstgivergaarden i Juelsminde, hvor vi spiste til Aften og overnattede. Til Aftensmaden lod Dr. PINGEL servere en Flaske Rødvin for mig, selv vilde han ikke have Vin, da han var Afholdsmand, men, sagde han, dog ikke i den Grad, at han ikke kunde byde mig en Flaske Vin.

Den næste Dag gjorde vi en Oversigtstur langs med Kysten fra Strandhuse til Syd for Barrit Tykke og tilbage igen. Om Eftermiddagen tog vi med Vogn til Grusgraven ved Kalsbøl, hvori vi saa skraa Lag af Smeltevandssand og Grus, og videre til Palsgaard, og om Aftenen gik vi en Tur langs med Kysten ved Bøgehoved. Vi overnattede paa Palsgaard.

Den 27. Juli overværede Dr. PINGEL om Formiddagen to Gravninger, som jeg sammen med min Assistent, nuværende Fabriksinspektør, cand. polyt. C. OTTESEN, foretog i Cardiumlagene i Inddæmningen »Haabet«. Om Eftermiddagen gik vi til den store Sten i Ashoved Skov, derfra til Sydkysten, langs med denne til Ashoved, Gulstavn Hage, videre langs Nordkysten til Ashoved Skovs Grænse, og tilbage til Palsgaard. Dermed var Inspiceringen af mine Arbejder til Ende, og om Aftenen spadserede Dr. PINGEL alene til Juelsminde, hvorfra han tog tilbage til København. Meget maatte man beundre PINGELS Utrættelighed og gode Humør paa alle disse Exkursioner, han var dog den Gang 61 Aar gammel.

I 1895 gennemgik Dr. PINGEL desuden det store, ikke udgivne Kortmateriale, som i Aarenes Løb var blevet tilvejebragt ved den geologiske Kortlægning af Landet. Ved dette Arbejde havde han Bistand af Assistent OTTESEN, der har meddelt mig, at han ved den Lejlighed hyppig havde lange Samtaler med PINGEL. I en af disse fortalte han OTTESEN om alle de Genvordigheder, han havde haft, og sagde: »Ja Menneskene kan være meget gode, men der er bare for mange af dem.«

Paa Kommissionens 12. Møde den 11. Januar 1896 fremlagde Dr. PINGEL den af ham forfattede »Danmarks geologiske Undersøgelses Forhistorie«, det første Afsnit af den af Kommissionen besluttede Meddelelse »Oversigt over de af Danmarks geologiske Undersøgelse indtil Foraaret 1895 udførte Arbejder« (3. Række. Nr. 1. 1896).

For Kommissionens Vanskeligheder med Statsgeolog, Dr. K. J. V. STEENSTRUP har jeg tidligere gjort Rede¹⁾ og skal derfor ikke her komme nærmere ind paa denne Sag, men blot anføre, at PINGEL var med til paa Kommissionens 25. Møde d. 10. Febr. 1897 at beslutte STEENSTRUPS eventuelle Afskedigelse, og at han Dagen efter ledsagede LE MAIRE til STEENSTRUP i dennes Arbejdsværelse, hvor Afskedigelsen fandt Sted.

¹⁾ MADSEN, VICTOR. 1915. Louis le Maire. En Skildring. D. G. U. Række IV, Bd. 1, Nr. 1, S. 13.

PINGEL var ligeledes med til paa Kommissionens 28. Møde d. 26. April at vedtage at overdrage Professor USSING Ledelsen af Moseundersøgelserne, til hvilke der var givet en særlig Bevilling, og til at ansætte N. HARTZ som Assistent og Kommuelærer H. N. ROSENKJÆR som Medarbejder ved disse; for ROSENKJÆRS Ansættelse havde PINGEL interesseret sig meget, og den skyldtes i væsentlig Grad ham.

Den 14. August 1897 sendte PINGEL følgende Brev: »Til Kommissionen for Danmarks geologiske Undersøgelse! Allerede i Foraaet 1896 tillod jeg mig at meddele den ærede Kommission, at en længe forberedt Udenlandsrejse, som jeg agtede at tiltræde i indeværende Efteraar, vilde afbryde og afslutte min Deltagelse i Kommissionens Arbejder og Overvejelser. I Overensstemmelse hermed beder jeg den ærede Kommission at betragte mig som udtraadt senest fra Udgangen af næste Maaned (September 1897). Kjøbenhavn 14/8 97 ærbødigst V. PINGEL.«

Kommissionen holdt derefter d. 28. Aug. sit 29. Møde, paa hvilket LE MAIRE og TOPSØE indtrængende anmodede PINGEL om at forblive som Medlem af Kommissionen under hans Fraværelse i Grækenland, og PINGEL udbad sig Betænkningstid et Par Dage. Men PINGEL var aabenbart blevet træt af at deltage i Kommissionens Arbejder, for allerede to Dage efter sendte han Kommissionen det følgende Brev: »Til Kommissionen for Danmarks geologiske Undersøgelse! Jeg tillader mig at meddele den ærede Kommission, at jeg efter fornyet omhyggelig Overvejelse af Grundene for og imod under Dags Datum har anmodet Kultusministeriet om senest ved September Maanedes Udgang at maatte udtræde af Kommissionen for at kunne begive mig paa en Rejse til det sydlige Europa. Trianglen d. 30te August 1897. V. PINGEL.«

Den 21. Sept. meddelte Ministeriet LE MAIRE, at det efter derom indkommet Andragende havde fritaget Dr. PINGEL for det ham overdragne Hverv som Medlem af Kommissionen for Danmarks geologiske Undersøgelse fra Udgangen af September Maaned, da han agtede at rejse til Udlandet. PINGEL var da 63 Aar gammel.

Det sidste Kommissionsmøde, som PINGEL deltog i, var det 30. Møde, som fandt Sted d. 13. Sept. 1897. Det ses ikke af Protokollen, at PINGELS Udtrædelse af Kommissionen har været paa Tale i det. I Kommissionens 31. Møde d. 1. Novbr. deltog kun LE MAIRE og TOPSØE. PINGEL fik ingen Efterfølger i Kommissionen; først da Dr. TOPSØE den 31. Marts 1901 ogsaa udtraadte af Kom-

missionen, omorganiseredes Ledelsen af Undersøgelsen ved, at der udnævntes en ny, lønnet Kommission, bestaaende af LE MAIRE som Formand, Professor, Dr. EUG. WARMING og Statsgeolog, Dr. VICTOR MADSEN, idet Ministeriet var ganske enig med den tidligere Kommission i, at Undersøgelsen vedblivende burde holdes som en selvstændig, af Universitetet uafhængig Institution under en særlig Ledelse (Skrivelse af 9. Febr. 1901).

Kort efter, at PINGEL var traadt ud af Kommissionen, begav han sig ud paa den omtalte Rejse. Han forlod København den 17. Okt. og rejste over Bamberg, München, Verona og Bologna til Ancona. I Bologna blev han tre Dage, som han benyttede til lange Fodture i Renos Dal for at se noget af Appenninerne. Fra Ancona tog han med Skib til Bari og derfra med Jernbanen til Tarento, hvortil han ankom den 31. Okt., og naaede dermed sin Rejstes første Maal, det gamle Stor-Grækenland, hvor han følte sig »paa kendt, næsten hjemlig Grund«. Han besøgte Cotrone, Gerace og Reggio og tog saa til Sicilien, til Catania og Siracusa.

Fra Catania sejlede PINGEL til Athen, hvortil han ankom den 27. Novbr. Her tilbragte han Vinteren og Foraaret, tog Undervisning i Nygræsk, studerede Kunstskaatene og Oldtidsmindesmærkerne, hørte Foredrag, navnlig om de nyere Udgravninger, og gjorde Ture i Omegnen for at gøre sig bekendt med Naturen. Han boede først i et Hotel, senere i en engelsk Pension, som blev ham anbefalet af Kaptain RAHBÆK, der var overordentlig hjælpsom og venlig imod ham. Her lærte han adskillige Videnskabsmænd fra forskellige Nationer at kende, hvilket var ham til megen Glæde og Nytte.

Af Direktøren for Kong Georgs Godser WEISMANN blev PINGEL i Februar inviteret til at besøge ham paa Tatoi. Kort efter søgte PINGEL om Audiens hos Kong GEORG, der modtog ham meget elskværdigt. »Vi talte en Del om Athenen, der under Kong GEORG er voxet fra 25000 til 115 000 Indbyggere, om Vinterens Strængthed, om Tatoi, om mit Opholds Varighed o. s. v. Han har et ret skelmsk Ansigt. I Lørdags var jeg gaaet ned til Stranden ved Faleron . . . Bag ved mig kom en Herre og en Dame ridende med en Rideknægt følgende efter. Til min Forundring hilste Rytteren mig med et dansk Godmorgen. Da jeg skulde se mig rigtig for, var det Kongen og hans Datter.«

Vinteren var det Aar stræng i Grækenland. Endnu midt i Marts maatte PINGEL i Athen sidde i sit Værelse, hvor der kun var 8° R.,

og skrive, indhyllet i sit uldne Tæppe. Det udvikler imidlertid Taalmodigheden, skriver han, »og navnlig vil jeg efter Hjemkomsten skønne langt mere paa Østerbros mange gode Sider, end jeg hidtil har gjort — maaske Rejsens bedste og solideste Udbytte«. I et Brev af 13. Marts 1898 skriver han i Anledning af et Demeter Hoved, hvis skønne Træk han beundrede: »De store Kunstnere har sikkert aldrig opfundet deres ideale Billeder helt, men bag de vulgære Hverdagsansigter har de formaaet at se de Guddomsbilleder, hvoraf vi kun er Forvrængninger, og fra denne ideale Undergrund for den plumpe Virkelighed, der kun er synlig for det kunstneriske Øje, har de hentet disse guddommelige og dog saa menneskelige Skikkelser, som alle Tider beundre. Men saaledes kan selv en ringe Dødelig godt ligne de Udødelige. Thi, som PAULUS nok sagde til denne Bys Beboere for over 1800 Aar siden: Vi ere Guddommens Slægt, som nogle af Eders Digtere har sagt.«

Da Foraaret endelig var kommet, gjorde PINGEL i April forskellige Ture, til Korinth, til Ægina, til Nauplia med Asklepios' Helligdom og Mykene med den saakaldte Atreusgrav, til Theben, til Marathon og til den vulkanske Ø Thera (Santorin).

Sit Besøg paa denne Vulkan skildrer PINGEL i et Brev fra Athen af 13. Maj 1898 til sin Søster saaledes: »Du ved vistnok, at de yngre Eruptionskegler voxe ud af de ældre. Saaledes staar den nuværende Vesuv indeni Sommas uhyre store, men lavere og tildels bortsprængte Kraterring. Ogsaa Thera er et saadant gammelt tildels ødelagt Krater. Men Havet er trængt ind gennem de gabende Aabninger og har med sine mørkeblaa Vande fyldt den store Circus, hvori hele Paris vilde kunne finde Plads. Men fra Bunden, der ligger 800 Metre under Vandfladen, er der først i Romertiden, siden i Middelalderen og den nyere Tid ved en Række Eruptioner skudt nye Kratere i Vejret, ligesom Roser kunne voxe den ene ud af den anden, og naar man nu kommer sejlene ind ad et af de 2 store Gab i den gamle Kraterring, seer man netop i Midten af Bassinet en ikke ubetydelig Ø med nøgne, brune og sorte Bakker. Det er den nye Vulkan, der — endnu kun en Fattigtut trods sine 2000 Aar — efterhaanden vil fylde Ringen og vise den gamle Vulcans Skikkelse, indtil maaske en ny Sammenstyrtning igjen danner en uhyre Ring, saa at Spillet igjen kan begynde forfra. Her beredte DØRGFELD os den behagelige Overraskelse at landsætte os paa den nye Ø og give os Lejlighed til at bestige en endnu virksom Vulcan; thi uagtet der paa denne Side 1870 ikke har været noget egentligt

Udbrud, ulmer det dog bestandig i Grunden, Vandet ved den nye Ø farves mælkevidt af Svovl, og naar man med Besvær over Lava-blokke og vulkansk Sand har naaet Toppen af en af Øens Klipper, seer man Svovldampene stige op mellem de sorte Stene og overtrække dem med en Skorpe af gule Krystaller. Herfra gik Farten over til det store Kraters indvendige Rand, der hæver sig som en næsten lodret Klippe af betydelig Højde, opbygget under talrige Eruptioner af en Række sorte, rustrøde, brune, gule og hvide Lag, alt eftersom den gamle Vulcan udspyede Lava, Lavaaske eller Pimpsten. Vi besøgte Hovedstaden Phthira, hvis hvide Huse titte frem over den øverste Kraterrand. Har man passeret denne, ser man Øen skraane ganske jævnt ned mod det ydre Hav. Paa denne Side er Thera en eneste Vinmark. Vin og Pimpsten er Øens 2 Rigdomskilder. Om Aftenen sejlede vi langs den indre Kraterrand, der frembød et højst malerisk Syn, og gik derpaa ud i den aabne Sø for næste Morgen at naa den anden vulcanske Ø, Melos (Milo).«

Den 18. Maj tog PINGEL fra Athen til Peloponnes. Han rejste over Patras og Pyrgos til Olympia, hvor han blev fire Dage. »Den 23de,« skriver han, »red jeg gennem vidunderlige Skove, over stejle Højder, langs Afgrunde langt ind i Arkadien, et 12 Timers Ridt. Næste Dag maatte jeg gaa til Fods fra den tidlige Morgen, naaede Kl. 10 Vytina, hvor jeg nu er paa 4de Dag.« — PINGEL var den Gang over 64 Aar gammel. — Den 1. Juni vendte han tilbage til Athen. Derefter besøgte han Phyle i Parnesbjergene og Delphi. Den 17. Juni forlod PINGEL definitivt Athen og tog til Patras og derfra med Skib til Triest, hvorfra han rejste hjem over München og Berlin.

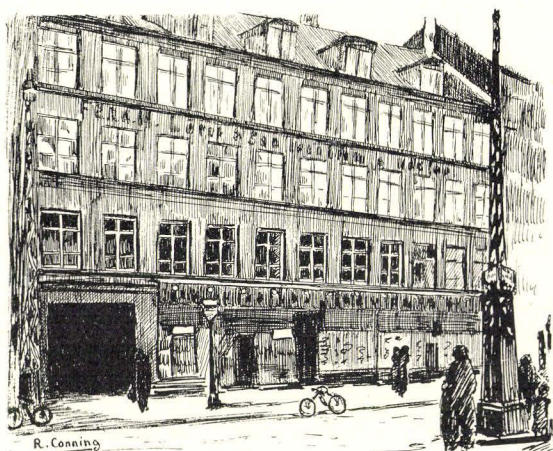
PINGEL var Medlem af Dansk geologisk Forening omtrent fra dennes Stiftelse i 1893 og til sin Død, men han deltog dog kun sjældent i Møderne. Man erindrer dog den begejstrede Veltalenhed, hvormed han manede de til Mødet den 28. Januar 1904 indbudte Rigsdagsmænd til at virke for en Bevilling til Undersøgelse af Op-rindelsen af den naturlige Gas i Vendsyssel. Dette Spørgsmaal, der interesserede PINGEL stærkt, fik sin Løsning ved den Boring, der blev foretaget ved Skærumhede 1905¹⁾. En Skildring af Boringen og dens Resultater gav PINGEL 1911 i »Tiden«, efter at den citerede Afhandling var udkommet.

¹⁾ JESSEN, A., MILTHERS, V., NORDMANN, V., HARTZ, N. og HESSELBO, A. 1910. En Boring gennem de kvartære Lag ved Skærumhede. Undersøgelse af en Forekomst af naturlig Gas i Vendsyssel. D. G. U. Række II, Nr. 25.

Af Naturhistorisk Forening var PINGEL Medlem i tyve Aar fra 1863 til 1883.

1904 blev Dr. PINGEL, som da var 70 Aar gammel, paa Foranledning af Overretssagfører L. ZEUTHEN malet af J. C. SCHLICHTKRULL. Denne har meddelt mig, at Dr. PINGEL helst vilde males som Geolog; han er malet siddende ved sit Bord, undersøgende en løs Blok, som han har i Haanden; i den anden Haand har han en Loupe. Paa hans Bord ligger der to Sten og Ussings Danmarks Geologi. Billedet blev af ZEUTHEN testamenteret til Danmarks Geologiske Undersøgelse, hvor det nu findes. Det er reproduceret som denne Afhandlings Titelbillede. En Kopi, som SCHLICHTKRULL malede til Dr. PINGEL, hænger paa Frederiksborg-Museet.

Pingels Alderdom.

Efter at Dr. PINGEL havde trukket sig tilbage fra sin politiske Virksomhed, levede han et stille, ret tilbagetrukket Liv i den Lejlighed paa Trianglen Nr. 5, 3. Sal til venstre (Mtr. No. 97 D). — Huset er afbildet over dette Kapitel, — hvori han 25 Aar gammel var flyttet ind 1859, og som han beboede sammen med sin Moder, der døde 93 Aar gammel 1894, og sin Søster MARIE PINGEL, der døde næsten 73 Aar gammel 1913, samt et trofast gammelt Tyende MARIANE RASMUSSEN.

Der var et Præg af enkel Stilfuldhed over PINGELS Hjem med et Anstrøg af noget saa fint, hjerteligt og smukt, som man sjældent finder det, og der var noget over dets Traditioner og Tone, som førte Tanken helt tilbage til RAHBEKS Tid. Der var jo ogsaa den Forbindelse mellem PINGELS Hjem og Bakkehuset, at PINGELS Moder i sine unge Dage havde været i Huset hos RAHBEKS i Bakkehuset. PINGELS Tid gik navnlig med Syslen med de græske Forfattere, med Textkritik og med etymologiske Studier.

I Decbr. 1901 rejste PINGEL til Jamaica, idet han fra Ungdommen havde længtes efter at se et Tropeland. Han tog over Hook van Holland til London og afsejlede ombord i »Orinoco« fra Southampton den 11. Decbr. Et Par Dage efter blev Vejret haardt; PINGEL blev ikke søsyg, men maatte dog tilbringe Tiden i sin Køje. Snart efter blev det smukt Vejr med mild, blød Sommerluft og

Havet saa roligt som Sortedamsøen. Den 16. sejlede Skibet frem mellem Azorerne, og den 23. naaede det Barbados. Her gik PINGEL i Land »og saa en Mængde af disse tropiske Vidundertrær, som jeg kender saa godt af Bøgerne, men ikke af Naturen; thi Botanisk Haves syge Dverge og halvvisne Krøblinger regner jeg slet ikke med. Jeg saa Kaalpalmer og Kokospalmer, Brødfrugttrær, Mangoer, Tamarinder, Casuariner, Alligatorpærer, Mahognitrær, Silkebomuldstrær, Bambus, snyltende Kaktus og andre Planter, voxende i deres naturlige Jordbund og tilbagekastende det kraftige tropiske Lys, som hører til deres nødvendigste Livsbetingelser. Paa den smukke engelske Kirkegaard var der navnlig et vældigt Silkebomuldstræ, som imponerede mig; jeg maatte lægge Haanden paa dets graa Stamme for at forvise mig om Synets Realitet og min virkelige Tilstedeværelse i den Verden, jeg saa tidt har drømt om. Jeg gik fra Henrykkelse til Henrykkelse,« skriver PINGEL i et Brev til sin Søster.

Den 27. Decbr. naaede Skibet til Kingston paa Jamaicas Syd-kyst, hvor PINGEL blev til den 9. Jan. 1902 og gjorde Exkursioner i Omegnen, men allerede her blev han noget skuffet. Der var for mange Amerikanere, som tilbragte Vinteren der. »Herved fordyres naturligvis Livet, og mit Ophold bliver allerede af den Grund kortere end jeg oprindeligt tænkte. Men dertil kommer, at den tropiske Natur alligevel ikke er blevet det for mig, som jeg ventede. Det vil være mig uendelig interessant at have set den, at have dannet mig en selvstændig Mening om dens Hovedtræk, men til at gaa ind i dens Detailler vilde jeg behøve mange Aars Arbejde og en ganske anden Fordannelse end den, jeg har faaet. Dette Billede er for stort og broget og forviklet; og hvad man ikke nogenlunde kan beherske, gør et vildt og uroligt Indtryk,« skriver PINGEL den 31. Decbr. til sin Søster.

Fra Kingston tog PINGEL til Port Antonio paa den østlige Del af Jamaicas Nordkyst i Øens smukkeste og vildeste Egn og gjorde derfra en Række Fødture i Omegnen. Derefter tilbragte han en Uge i Mandeville, en Landsby inde i Bjergene, og tog saa tilbage til Kingston. »Det er interessant at se, hvorledes Vestindien mere og mere bliver de rejsende Amerikaneres Italien — et Italien uden Kunstværker og historiske Mindesmærker, men omgivet af et ligesaa blaat Hav som det toscanske og smykket med en Plantevæxt, hvorimod Italiens er den rene Fattigdom.« Fra Kingston rejste PINGEL tilbage med »Trent«. »Overfarten gik vidunderlig heldigt.

Jeg tror ikke, at vi har haft Søsyege ombord.« Den 11. Marts naaede han Plymouth, hvorfra han tog hjem over Esbjerg.

Helt havde PINGEL dog ikke mistet Interessen for Politik. I 1905—07 skrev han i »Tilskueren« nogle politiske Artikler, der viser ham som en ivrig Forsvarsven. I den første af disse Artikler, »Vor Udenrigspolitik«, siger PINGEL, at hans Interesse for de Sager, som Rigsdagen, Bladene og de offentlige Møder i Almindelighed behandler: Retspleje, Undervisning, Arbejderforhold, Jernbaner, Told o. s. v. ikke er meget levende, for ham er Hovedspørgsmaalet i dansk Politik Danmarks Stilling til de øvrige europæiske Magter. Meden hans Rigsdagskollegaer næsten kun havde Øje for den nærmest liggende Opgave, at bekæmpe Provisorismen, kredsede hans Tanker mere og mere om det Problem: Er der under Stormagternes stærke Udvidelse af deres Grænser Mulighed for, at vort lille aabne Land paa begge Sider af Verdenshandelens alfare Veje i Længden kan bevare sin Uafhængighed, eller skal vi i Følge ubønhørlige Verdenslove opluges eller deles? Og dette Spørgsmaal er stadig for ham det truende og brændende Spørgsmaal, for hvis Skyld han kunde ønske at blive ung igen for med fuld Kraft at kaste sig ind i den forestaaende Debat om vort militære Budget og om vor Udenrigspolitik.

Man maa ikke slaa sig til Ro med Forsvarskommissionens Betænkning, naar denne afgives, Spørgsmaalet maa diskuteres i Folkemøder, det afhænger fuldt saa meget af Folkets Tro, Begejstring og Sympatier, som af Sagkundskabens Afvejelser. Garantet Neutralitet, hvortil saa mange sætter deres Lid, er »et omtrent værdiløst Gøglebillede«. PINGEL haaber, at Folket vil forkaste enhver Tanke om den. Men skal vi da staa overfor den Mulighed at komme i Krig med en Stormagt, uden Haab om fremmed Hjælp? Hertil er at svare, at et modigt Folk under ingen Omstændigheder i saa Fald vil spørge: kan det nytte? men bide i Græsset med Honor. Men saaledes skal man ikke tænke sig Tingenes Udvikling. Det øvrige Europa er saa interesseret i vor Skæbne, at vi næppe vil mangle Hjælp, naar vi blot vil holde ved en Tid, og derpaa maa et ærekært Folks Skæbne være rettet, at være rustet saaledes, at det kan vente i nogen Tid paa den Hjælp, der ikke vil udeblive, og dets Diplomatis højeste Opgave maa være i Fredstid at gøre, hvad der er muligt, for at forberede denne Hjælp. Men dette vil sige at slutte Alliancer, medens Freden endnu varer.

Som vore naturlige Allierede betragter PINGEL Sverige og Norge,

PINGELS Dagligstue paa Triangelen Nr. 5. MARIE PINGEL, OPHELIA PINGEL, VICTORINUS PINGEL.

og et tredobbelt skandinavisk Forbund burde støtte sig til England, som de økonomiske Interesser knytter de skandinaviske Lande nærmere og nærmere til, og som er det store Forbillede, hvortil de frie Folk ser hen.

Manglen paa Deltagelse for vor udenrigske Politik og den ensidige Syslen med lutter indre Forhold har trykket vort politiske Liv og givet vore lovgivende Forsamlinger den Lighed med Amts- eller Sogneraad, som man ofte har fremhævet. Mange brave danske Politikere taler og handler, som om Verden begyndte ved Skagen og endte ved Gedser Odde. Det gælder om at bibringe Folket den Bevidsthed, at Danmark kun er et lille Led af det store Europa, og at Udenrigspolitik og Forsvarspolitik maa ses fra et højere Standpunkt. Alle Beslutninger, der tages, maa hvile paa en Forstaaelse af, hvordan vort Forhold er til Norge, til Sverige, til Rusland, til Tyskland, til England, til Frankrig. Her er en mægtig Opgave og et næsten uudtømmeligt Emne, som skulde behandles i alle vore Blade og Forsamlingshuse. Men hvor sørgeligt langt tilbage er vi ikke i denne Henseende, hvor letsindigt uforberedte gaar vi ikke en truende Fremtid imøde! Og saa er der denne fortvivlede Sætning: hvad kan det nytte?

PINGEL henviser til Japans Exempel og slutter med at fremhæve, at den politiske Vej, han har antydet, vil være folkeopdragende. De renlivede Radikaleres megen Tale om vor Lidenhed og Afmagt, om vore alt for store Ofre paa Fædrelandets Alter og den herlige Profit, som vi kan knibe os til paa vort Forsvars-Budget, vil næppe opflamme de unges Sind. Ad den modsatte Vej vil det lysne op for vort Folks Fremtid, vor Ungdom vil føle sig hjemme i sit Fædreland, føle sig i Pagt med vor Fortid og vore bedste Traditioner. Den vil forstaa, at hvad der er muligt i Japan, er ikke heller umuligt i Danmark, om end Udviklingens Betingelser og Former her er ganske andre. Mundtlig og skriftlig maa denne Sag behandles paa Møder, i Forsamlingshuse, i Blade, overalt hvor Landets vigtigste Anliggender kan drøftes. Det er PINGELS inderligste Ønske, at det deraf vil fremgaa som Landets urokkelige Vilje, at vi skal forsvare os, selv mod den største Overmagt, hvis det ikke kan være anderledes, men at vi, for at det ikke skal komme saaledes, i Tide skal søge Hjælp hos dem, der er stedt ligesom vi, eller som i højeste Grad er interesserede i, at vi hævder vor Uafhængighed. Men Forudsætningen er, at det danske Folk har Vilje og Mod til at være en af Forposterne for vor Verdensdels Civilisation. Gid vi, som stoler

paa dette Sindelags Tilstedeværelse, maa faa vor Tillid bekræftet! Da bliver det en stolt Tanke at være Borger i Danmark.

I »Endnu nogle politiske Betragtninger«, ogsaa skrevet 1905, efter Japanernes store Sejre over Rusland, siger PINGEL, at der hører en overmenneskelig Viden og Forstaaen til, for at stille Ruslands Horoskop, og at hans ærbødige Raad til det danske Folk er, at det bør vi være forberedt paa, at Rusland, hvis Stillehavet lukkes for det, vil vende sin udadgaaende Higen mod Lilleasien og Skandinavien, mod de tyrkiske og de dansk-svenske Stræder, som allerede PETER den Første kastede sine lystne Blikke efter.

Sprængningen af Unionen mellem Sverige og Norge synes at staa som en skærende Virkelighedens Protest mod alle skandinaviske Drømme, men de to Folk vil nok om ikke lang Tid, trods overfladiske Splittelsestegn, finde hinanden igen, og finde sig en bedre og rummeligere Samlivets og Samarbejdets Form, i hvilken der ogsaa vil være Plads for den tredje hidtil savnede Deltager.

PINGEL undersøger derefter Krigens Værdsættelse. I Modsætning til den Forkærlighed, som man i ældre Tider nærede for Valpladsernes blodige Laurbær, er man nu tilbøjelig til at give Prisen til Fredens stille og opbyggende Arbejde, og mange ser i Krigen kun en Levning af Fortidens Barbari, som jo før jo hellere bør forsvinde fra den civiliserede Menneskeheds Liv. Naturligvis er man her inde paa en rigtig Tankegang, men Uklarhed og Overdrivelse har selvfølgelig ogsaa her anstiftet Ulykker. Man tror, at alle Krige er lige fordømmelige, men foruden de af uretfærdige og skændige Aarsager opstaaede Krige, som naturligvis ubetinget maa fordømmes, har der været ført andre, hvor et længe ophobet Gæringsstof omsider, efter uendeligt forgæves Arbejde paa at komme til Rette om et eller andet væsentligt Forhold, er brudt frem med Orkanens Voldsomhed i Form af en Krig, der efter at have raset sin Tid atter er trukket bort og foruden sine Ødelæggelser har efterladt Klarhed, Ligevægt og rige Muligheder for fornyet fredeligt Arbejde. Dernæst glemmer man, at den Krig der, fra den ene Side set, maaske er en infam Røverkrig, fra den anden Side bliver en ædel Forsvarskrig, ja maaske bliver Udgangspunktet for den uretfærdig angrebne Parts mægtige Opgang og maaske endog det afgørende Vendepunkt i dette Folks Liv. Smukkere Exempel end det, vi nu har oplevet i det yderste Østen, kan Historien vel næppe opvise.

Til sidst kommer PINGEL ind paa Neutralitetsspørgsmaalet, og hævder atter, at en garanteret Neutralitet af Danmark kun har

lidet med den reale Virkelighed at gøre, og at den Sikkerhed, man tænker sig at opnaa, kun vil være af en ret illusorisk Natur under en eventuel Krig mellem de garanterende Stormagter. Den megen Tale om Landets Neutralisation medfører desuden en Fare, som man vistnok ikke har gjort sig klar. Neutralitet betyder som bekendt egentlig Kønsløshed, og en Nation, hvis Diplomater gaar omkring og anmoder de andre Magter om godhedsfuldt at ville tilstaa den en garanteret og ubegrænset Neutralitet i alle Tilfælde, ogsaa naar dets Livs- og Velfærdsinteresser er Kampens Genstand, udtaler i Virkeligheden det ejendommelige Ønske, at den maa faa sin Plads anvist mellem Beder og Kapuner. Overhovedet er det maaske ikke af Vejen at minde om, at et lille og i Modgangens Skole prøvet Folk af sine Repræsentanter fordrer en aarvaagen Hensyntagen til dets Værdighed. Til Folket selv vil jeg sige: bliv for al Ting ikke som Beder, men arbejd det Sind op i Eder selv og Eders Børn, at hvis nogen skulde tænke paa at sluge Eder, saa maa han være forberedt paa, at I hører til den ufordøjeligste Kost, som Menneskeslugere endnu har sat til Livs. Han vil da maaske nok betænke sig to Gange forinden, medens et slapt og i Materialisme nedsunket Folk selv kalder Erobringen og Udslættelsen ned over sig.

Af denne Artikel tog Fredsvennen FREDERIK BAJER Anledning til at hævde¹⁾, at ingen fornuftig dansk Fredsven ønsker en garanteret Neutralitet, og at vi skal nøjes med en af egen Drift for bestandig udstedt Neutralitetserklæring, helst i Forbindelse med de to andre nordiske Riger. Han protesterer imod, at Neutralitet er »Kønsløshed«. Neutralitet beskytter imod at inddrages i Krigsforbund, men det følger aldeles ikke af den, at det vedvarende neutrale Land ikke skulde kunne forsvare sig, om det saa var indtil »sidste Blodsdraabe«, ifald det skulde blive angrebet. Iøvrigt er Fredsvennernes Opgave nærmest af hygieinisk Natur. »Hvor et længe ophobet Gæringsstof »først« er brudt frem med Orkanens Voldsomhed i Form af en Krig«, — dér staar Fredsvennerne magtesløse. Det gælder derimod for Fredsvennerne — lige som for Hygiejnikerne — at forebygge Gæringsstof i at ophobe sig. Et af de Lægemidler eller Forebyggelsesmidler, som Fredsvennerne har frembragt i den nyeste Tid, er Haag-Konventionen af 29. Juli 1899 om fredelig Bilæggelse af internationale Stridigheder.

I sit »Svar til Hr. FR. BAJER« viser PINGEL, at en for bestandig udstedt Neutralitetserklæring ikke vil være til nogen Gavn, men

¹⁾ BAJER, F. 1905. Dr. V. Pingel og Fredssagen. Tilskueren, S. 613—616.

til Skade for os. Hvis Sverige f. Ex. blev angrebet af en Stormagt, og det var aabenbart, at Turen vilde komme til os umiddelbart efter, at Sverige var bukket under, skal vi saa af vor Fredsbegejstring og vor principielle Aversion mod Krig lade os bevæge til roligt at sidde og vente, til den ulastelige Forsvarskrig kan begynde for os, idet vi nu selv bliver angrebne? Vil ikke det simpleste Lavmaal af Klogskab bringe os til at foretrække en tidligere Kamp i Forening med naturlige Forbundsfæller, fremfor en lidt senere isoleret Kamp, hvor vi ikke har anden Hjælp end den tomme Bevidsthed, at vi har undgaaet Navnet af Angribere? Vilde det ikke være en aldeles forskruet Tankegang at bære sig saaledes ad?

Og anser en af de krigsførende Magter det for nødvendigt at faa os over paa sin Side, saa vil han uden Skrupler beslutte sig hertil og med Lethed skaffe sig en Anledning dertil. »Men hvis det skulde lykkes at overbevise Hr. B. og hans Venner om, at Neutraliteten heller ikke paa den af ham angivne Maade kan yde vort Folk virkelig Nytte, saa bliver der tilbage den Agitation mod Krigen i og for sig, den begejstrede Hævden af Retten som den eneste virkelige Afgørelse af menneskelige Stridigheder, der aabenbart er Midtpunktet i alle hans Bestræbelser, og om hvilken han udtaler sig stærkt og smukt.«

Heraf er PINGEL ingen principiel Modstander, men han tvivler om, at en direkte Agitation imod Krigen udretter noget synderlig godt, naar den drives mellem de smaa Nationer; thi disse vil jo ikke uden bydende Nødvendighed gribe til dette Middel, og hvis man blot opnaar at svække de smaas Villighed til at bringe dette store og smertelige, men i visse Tilfælde nødvendige, og maaske, hvis Lykken ikke er alt for meget imod, frelsende Offer, men ikke udretter noget hos de store, saa vil man kun have gjort Uretfærdighedens Sag en stor og værdifuld Tjeneste.

Efter Kong CHRISTIAN den Niendes Død d. 29. Jan. 1906 skrev Dr. PINGEL i »Tilskueren« en sympatisk, varmt følt Artikel om ham, »skønt jeg i mange Aar har været en afgjort og ikke tavs Modstander af den Politik, som Kong CHRISTIANs Ministre førte i dette Land, og det først var ved Systemskiftet i 1901, at jeg helt og fuldt kunde hengive mig til den Sympati for Kongen som Menneske, som jeg gennem den lange Tid havde følt, men næppe offentlig har givet Udtryk.«

I »Tilskueren« 1907 skrev Dr. PINGEL en fornøjelig Artikel om HESIODOS' Tankesprog: »Daarer ej vide, hvormeget det Halve er mer

end det Hele«, og angriber »de altfor mange og alt for store Bøger«. »Gid Forfatterne vilde forstaa, at Menneskene, der skal læse deres Bøger, med en vis Gru ser paa de optaarnede Masser, som venter paa dem, og tænker: Mon denne berømte Forfatter, i hvis Vold jeg nu skal give mig, har Ild nok til at holde en saa uhyre Kedel i Kog? Mon han kender det sande Forhold mellem det større og mindre? Jeg tror det næppe og kunde derfor fristes til at hviske i al Ærbødighed til den berømte Forfatter: Mester, Livet er saa kort, gør os ikke Kunsten alt for lang.«

Desuden behandlede han det Aar Optanttraktaten af 11te Jan. 1907 og skrev Artiklen »Mens Kommissionen [Forsvarskommissionen] endnu sidder«, hvori han en sidste Gang udtalte sig offentlig om vore udenrigspolitiske Forhold, »inden Overvejelserne om Forsvarets Maade gør det vanskeligt og utidigt at fremkomme med almindeligere Betragtninger«, i Form af en Oversigt over vort Forhold til de os omgivende Lande. Han slutter med, at Forsvarskommissionens Betænkning og dens Behandling i Rigsdagen maa gøre det klart, at vort Folk ikke vil opgive sig selv, men holde fast ved, at Danmark i alle Tilfælde skal forsvares, og det først og fremmest af de Danske selv. Det moralske Gennembrud, som denne Beslutning betegner, er Hovedsagen. For det første for os selv. Og dernæst er det nødvendigt, at der bibringes Udlandet den Overbevisning, at vort Folk endnu ikke har gennemløbet sin Livsbane eller mistet den Sammenholdets Kræft, som er Livet selv og Livets sikreste Tegn. De fremmede skal ikke faa Lov til at tænke, at vi nu kun egner os til Ophugning, til at omstøbes i en ny Form, til at gaa op i en fremmed Enhed.

I sine sidste Aar syntes PINGEL ofte, naar han saa tilbage paa sit Liv, at han havde sløset med sit Pund og ikke faaet noget rigtigt ud af det. Udmærkede Anlæg havde Dr. PINGEL visselig, og udmærkede Tilløb gjorde han adskillige Gange, men spredte, planløse og uden store synlige Resultater. Underlig springende og glippende maa ogsaa hans Løbebane synes, som den tegner sig for Offentligheden, og de Yngre, der saa ofte hørte Pingels Navn paa de Ældres Læber, har nok med Undren spurgt sig selv, hvad der vel gemte sig bag dette Navn, som der ikke var andet end netop Navnet tilbage af, men et Navn, som altid nævnedes med en Stemmeklang af en saa egen Varme og næsten andægtig Tysthed, idet der fra

denne Mand havde udstraaleet en mærkelig, gribende Indflydelse over et helt Slægtled.

I Dr. PINGELS Livsaften var der for ham — naturfrom Panteist, som han var — en stor Tilfredsstillelse i Tanken om snart at skulle gaa tilbage til den stumme, rolige uorganiske Natur, som Livets Uro kun var en øjeblikkelig Afbrydelse af.

Dr. PINGEL døde i sit 86de Aar efter kun et Par Dages Sygeleje af »den spanske Syge« om Aftenen Søndagen den 18. Maj 1919 i sit Hjem paa Triangelen. Hans Bisættelse fandt Sted i Krematoriet den 23. Maj. Foran den hvide Kiste laa der Kranse fra Danmarks Geologiske Undersøgelse og fra Mineralogisk Museum, men selve Kisten var efter den Dødes Ønske bar, uden Blomster. Mindetalen holdtes af Professor VALDEMAR VEDEL, og jeg bragte en Tak for, hvad han havde udrettet for den danske geologiske Forskning og særlig for Oprettelsen af Danmarks Geologiske Undersøgelse. Saa længe denne bestaar, vil hans Navn blive bevaret i Ærbødighed og Taknemmelighed. Urnen med Dr. PINGELS Aske blev d. 28. Maj nedsat i hans Forældres Gravsted paa Assistens Kirkegaard (Afd. E. Nr. 351). Paa Graven findes der efter de Afdødes Ønsker intet Monument, den er smykket med to Tujaer og et Bed med Vedbend. En Skitse af den ses S. 68.

Til Arvinger havde PINGEL indsat Frk. ANNA BROSBØLL, der et Aarstid havde været i Huset hos PINGELS, og Forfatterinden Fru MARIE BREGENDAHL, som overtog det meste af Indboet. Han efterlod sig en Mineralsamling, 14 Skuffer med Mineraler og Bjergarter og 8 Skuffer med Forsteninger, næsten alt købt i Dr. F. KRANTZ'S Rheinisches Mineralien-Kontor i Bonn i Aarene 1882—1903, og en Samling recente Molluskskaller. Disse Samlinger overdroges til Metropolitanskolen.

Hans Blik gik fjernt ud over os, skriver Professor VALDEMAR VEDEL i sin Nekrolog om Dr. PINGEL¹⁾, og hans Stemme lød hen over Hovederne paa os — saadan virkede han i Skoletimerne, og saadan siden i Badstuestræde og ude paa Folkemøderne —; men hans Ord var altid saa lige til og nærværende, at han uvilkaarlig rykkede os op i det højere Plan, han selv levede i, og drog det fjerne — enten det var Sokrates eller Tertiærperioden eller sociale Fremtidsperspektiver — hen lige umiddelbart for os. Saa-

¹⁾ Nationaltidende 19. Maj 1919. — Firsernes Førere. 1923. S. 163.

dan gik han ogsaa selv paa Gaden og gennem Livet paa en Gang saa vaagent nærværende og medlevende, afgjort »dennesidig«, konkret, uden Sans for Filosofi eller Teologi, men samtidig saa fremmed og unærmelig, — det banaleste blev nyt og egenartet, som han gik og stod eller tog det i sin Mund, og han tog ligesom Afstand fra baade al privat menneskelig Intimitet og fra selve Timeligheden, saa let og fjedret, som han gik over Jorden. »Kan han spise?« fortæller en af hans bedste Elever (A. B. DRACHMANN), at man i Klassen spurgte hinanden.

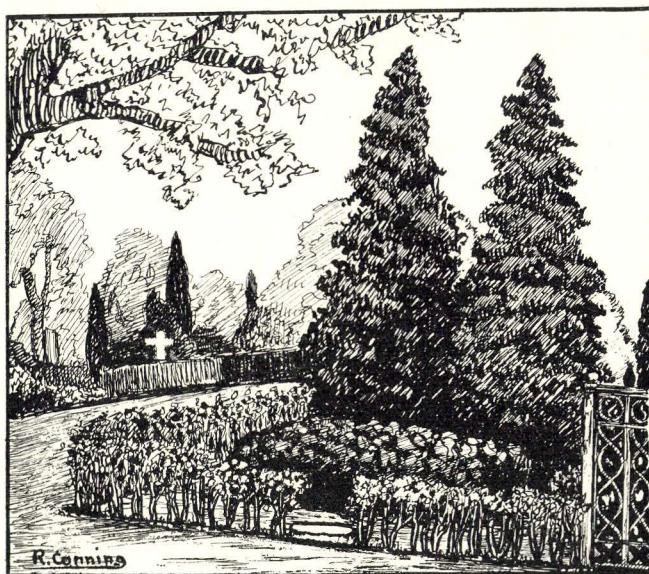
Han kunde spise — havde paa sine gamle Dage endog sine Lækkerier, — og han tilhørte Timeligheden ved alskens Svagheder, var hverken uden Forfængeligheder eller Smaaligheder. Men han vilde kun, anerkendte kun for sig selv, det skønne og høje. Han var Digter uden at vide det og ville det; Fantasien var hans Hovedegenskab. Alt hvad han saa paa — Mennesker og Begivenheder — fik nyt, originalt Udseende for hans Fantasis Forvandlingskunst, og fra han som Dreng fortalte Dyrehistorier i Mørkningen for sine Søkende, til han som Olding sad og fantaserede over et Landkort, digtede det bestandig i hans Hjerne. Digtede, naar han byggede sine dristige sproglige Ordsammenhæng og Ordafledninger op, naar han boltrede sig i Tekstkonjekturen til HORATS, naar han manede HOMERS Helte op fra Underverdenen, eller naar han tumlede med geologiske Aartusinder. Digtede ogsaa, naar han byggede Bro mellem By og Land, den sorte Skole og Højskolen, Aandens og Haandens Arbejdere, mellem Danmark og de germanske Brødrefolk, mellem de europæiske Stater mod Rusland, som DEMOSTHENES vilde forene de græske Enkeltstater mod FILIP af Macedonien. Digtede sig Følelser op — af Kærlighed til Folket (han elskede egentlig ikke Mennesker), af Indignation mod Lovbruddet (en vis Art Brutalitet beundrede han i Grunden), af Optimisme og Radikalisme (han var af Natur egentlig moderat og ængstelig), aldrig usand, men hidsende, eksalterende sig op i en ubevidst Kunstnertrang. Der var en Kunstner i ham, naar han stod paa en Talerstol med et fjerntsøgende Seerblik og naar Stemmen slog over i dirrende Lidenskab, en Kunstner, naar han i den politiske Strids Hede fandt paa alle de originale Billeder og udmøntede alle de Fyndsprog, der i Øjeblikket blev bevingede Ord.

Ogsaa i sin Livsførelse var han en Kunstner. Den svage, kejtede Skikkelse, man smilte af som saa upraktisk, saa ikke af denne Verden, — han drev det jo dog til de 85 Aar; hans Konstitution, hans

Hygieine og Diæt — legemlige og aandelige — har dog udvist bedre Tilpasningsevne overfor Livet end saa mangen mere robust Natur. Saa vist gav han alle Sider af Livet og sin Natur, hvad der tilkom dem! Gav Samfundet sit Arbejde med Liv og Sjæl, naar det kaldte ad ham: holdt sig hverken dovent eller fejgt eller fornemt tilbage — sled med Undervisning, skreg sig hæs ved Studenter-sold, kæmpede i Krostuer, paa Tribuner, i Rigsdagen med Liv og Sjæl for offentlige Sager. Men holdt sig alligevel en Mur om sit Privatliv, lod ingen ind i sit personlige Indreliv og holdt sig derved saa fri, saa helt sig selv og da man ikke længere vilde ha' ham som Lærer og siden paa Rigsdagen, ja! saa kunde han ogsaa godt være det foruden. Gav Tiden, han levede i, sin fulde Meddelagtighed, dyrkede sine Aviser, levede med i alt det vældige i de sidste Aar. Men havde sin HOMER, og THEOGNIS og PLATO at gaa tilbage til, Ordenes stille Udvikling at følge — til Øjeblikslarmen udenfor døde, og kun det, der var borte for længst, levede for ham. Og blev han saa led ved Menneskeverdenen, gik han ud til Planterne og Stenene, — søgte, som GOETHE, fra den yngste, mangfoldigste, omskifteligste Del af Skabningen tilbage til den ældste, fasteste, dybeste, til Jordens Granitgrund at hente Styrke, Ro, Storhed fra. Eller blev han overhovedet træt af Studeren og Tænken, ja! saa kunde ingen som PINGEL stryge det af sig, gaa ud i Luften og Lyset og Dagligdagen glæde sig ved en Porfyrsten blandt Gadens Fliser, en Landtunge, han havde opdaget sig ude ved Kalkbrænderihavnen og faa den uskyldigste Rigdom ud af det nøjsomste, enkleste Liv. Saadan holdt han sig ung og frisk og grønnedes helt op i Alderdommen. Men hans Livskunst var, ligesom hans kære Grækere, i Virkeligheden en Dirigentstav over et Orkester af herlige Kræfter, der stræbte hver for sig ud i det Grænseløse. Hans Patos, hans Entusiasme, hans Heroisme, som berusede vor Ungdom, — vi faar aldrig at vide, hvor megen mørk Lidenskabelighed, vild Higen, hvor meget farligt Sprængstof inde i ham han har formet sin Idealisme ud af, og den høje, forklarede Etos hos PINGEL, — vi kan kun lige ane, hvilket tragisk Livssyn af Tilværelsen som noget i Bunden frygteligt, ligesaa meningsløst for Forstanden som oprørende for Følelsen, — der lagde den dybe Tone i ham, den stoiske Trods bag den Besindighed, han altid under alle sit Livs Udsving bestandig havde bejlet til, og som i hans Alderdom virkelig mere og mere sænkede sig over ham.

»Ingen ved, hvor langt Sjælen naar udenom et Menneske,« hedder

det i MAETERLINCKS mystiske Sprog. Den indre Skønhed, som laa over PINGELS hele Væsen, har paa ubestemmelig Maade straalet ud omkring ham til langt flere end de faa, han indlod i sit Privatliv, til de mange, han var Lærer for, til de mange, mange, han under sit offentlige Liv kom i Forhold til, og skal det Slægtleds Historie, som nu er i Treserne, skrives indefra, vil man alle Vegne træffe Genskin af den Lue for det moralsk Skønne, som brændte i PINGEL.

Fortegnelse over Pingels Skrifter.

1864. De gigantibus fabularum græcarum Disputatio, quam ad jura doctoris philosophiæ more majorum assequenda scripsit et die IX mensis maji hora locoque solito publice defendere studebit Johannes Victorinus Pingel, philologiæ candidatus. Hauniæ.
1864. Autobiografi. Indbydelsesskrift til Københavns Universitets Aarsfest til Erindring om Kirkens Reformation i København. S. 55—56.
1874. Kritiske Anmærkninger til Herodots 7de, 8de og 9de Bog. Indbydelsesskrift til de offentlige Examinere i Metropolitanskolen i Juni og Juli 1874. København. S. 3—50.
1878. Om Hovedmanglerne ved den lærde Skole. København.
1879. Fortsatte Betragtninger over den lærde Skole. København.
1880. Nogle Ord i Anledning af Hr. Adjunkt M. Rosings Skrift »Dr. Pingel og den lærde Skole«. Vor Ungdom, Tidsskrift for Opdragelse og Undervisning, udgivet af Jean Pio, H. Trier og P. Voss 1880. København. S. 46—92.
1880. Nogle Bladartikler om politiske og filosofiske Æmner. København.
1884. Om Græsk som det centrale Fag i vor højere Undervisning. Tilskueren. Udgivet af N. Neergaard. Aargang 1. København. S. 486—492.
1884. Til J. C. Schiøldtes Livshistorie og Karakteristik. Tilskueren. S. 761—774.
1884. Maðvígskan eptir Dr. V. Pingel. Inngangsorð og íslenzk þýðing eptir Boga Th. Melsteð. Reykiavík.
1886. Dansk Geologi. Tilskueren. Aargang 3. København. S. 469—490, 629—642.
1886. Brev fra Dr. V. Pingel. Enhver Sit. Ugeblad for Politik og Kristendom. Udgivet af Henning Jensen og Kristensen-Randers. Aargang 1. S. 233—235.
1887. Ravets Natur, Oprindelse og Historie. Studentersamfundets Smaaskrifter. Nr. 59. København.
1887. Tre Bidrag til Danmarks Geologi og Geografi. Tilskueren. Fjærde Aargang. København. S. 46—52.
1887. I Anledning af J. N. Madvigs Livserindringer. Tilskueren. S. 557—570.
1888. Danmarks Forhistorie i Omrids. Landets Tilblivelse. Studentersamfundets Smaaskrifter Nr. 78—79. København.
1889. De homeriske Digte. Studentersamfundets Smaaskrifter: Nr. 95—96. København.

1889. Endnu nogle Ord om dansk og almindelig Geologi. Tilskueren. Sjette Aargang. Kjøbenhavn. S. 892—898.
1891. Et politisk Tilbageblik. Nogle Ord til Selvforsvar. Kjøbenhavn.
1891. Tabt og genfunden græsk Litteratur. Tilskueren. Ottende Aargang. Kjøbenhavn. S. 528—543.
1891. Athenæernes Statsforfatning af Aristoteles. Tilskueren. S. 917—934.
1895. Zur Geschichte der griechischen Heilkunde. (Herodotos. III 131). Jahrbücher für classische Philologie herausgegeben von Alfred Fleckeisen. Einundvierzigster Jahrgang. Leipzig. S. 183—185.
1896. Danmarks geologiske Undersøgelses Forhistorie. Oversigt over de af Danmarks geologiske Undersøgelse indtil Foraaret 1895 udførte Arbejder. D. G. U. 3. Række. Nr. 1. Kjøbenhavn. S. 1—12.
1905. Vor Udenrigspolitik. Tilskueren. Udgivet af Vald. Vedel. Kjøbenhavn og Kristiania. S. 185—192.
1905. Endnu nogle politiske Betragtninger. Tilskueren. S. 516—525.
1905. Svar til Hr. Fr. Bajer. Tilskueren. S. 616—620.
1906. To Fragmenter om Politik. Tilskueren. S. 126—131.
1906. Efter Kong Christian den Niendes Død. Tilskueren. S. 189—196.
1907. Et gammelt græsk Tankesprog. Tilskueren. S. 112—120.
1907. I Anledning af Traktaten af 11te Januar 1907. Tilskueren. S. 217—222.
1907. Mens Kommissionen endnu sidder. Tilskueren. S. 949—955.
1911. En ny geologisk Bog om Vendsyssel. Tiden. Udgivet af J. C. Christensen. 2. Aarg. København. S. 205—208.

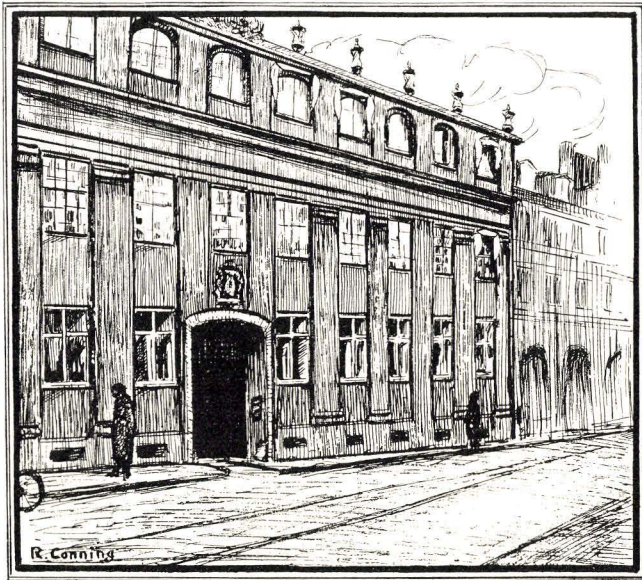
Avisartikler af og vedrørende Pingel.

- Morgenbladet 31/12 1879; 7/1, 24/1, 25/1, 21/3, 23/3, 24/3 1880; 27/6 1883; 26/1 1892.
- Dagbladet 29/6, 30/6 1883.
- Dagens Nyheder 22/7 1883.
- Avisen 24/1 1885.
- Politiken 8/12 1888; 15/12 1889; 31/10 1891; 22/1 1892; 25/2 1914; 19/5 1919; 22/5 1923.
- Berlingske Tidende 28/2, 1/3, 4/4, 5/4 1877; 24/10, 25/10, 27/10, 31/10 1888; 29/10 1904; 20/5, 30/5 1919.
- Aarhus Amtstidende 17/6, 23/6 1890; 1/10 1916.
- Venstrebladet 12/4 1891.
- Kjøbenhavn 27/2 1892.
- Vort Land 25/2 1904.
- Extrabladet 19/5 1919.
- Nationaltidende 19/5 1919.

Biografier og Skildringer af Pingel.

- ANDERSEN, VILH. 1916. Tider og Typer af dansk Aands Historie. Første Række: Humanisme. Anden Del: Goethe. Anden Bog: Det nittende Aarhundredes sidste Halvdel. København. S. 305—315.
- ANDERSEN, VILHELM. 1925. Det nittende Aarhundredes anden Halvdel. Illustreret Dansk Litteraturhistorie ved Carl S. Petersen og Vilhelm Andersen. Fjerde Bind. Kjøbenhavn. London. Berlin. S. 336—38.
- ARENTZEN, KRISTIAN. 1886. V. Pingel. Fra yngre og ældre Dage. Livserindringer. København. S. 186, 196—201.
- DRACHMANN, A. B. 1913. Erindringer om Dr. Pingel som Lærer. Aarskrift (Aargang VI) for Metropolitaner-Samfundet. København. S. 5—16.
- 1920. Johan Victorinus Pingel. 25. Febr. 1834 — 18. Maj 1919. Nordisk Tidsskrift for Filologi. Fjerde Række. Ottende Binds tredje og fjerde Hefte. København. S. 153—154.
- DRACHMANN, EMMY. 1925. Erindringer. Barndom og Ungdom til 1883. København. S. 178—182, 190—191.
- [ENGELSTOFT, P.] P. E. 1926. Pingel, Johan Victorinus. Dansk biografisk Haandleksikon. Redigeret af Svend Dahl og P. Engelstoft. Tredje Bind. København. S. 111.
- GERTZ, M. CL., RØRDAM, K., ELBERLING, EMIL. 1899. Pingel, Johan Victorinus. Dansk biografisk Lexikon. Udgivet af C. F. Bricka. Bind XIII. Kjøbenhavn. S. 119.
- JENSEN, HENNING. 1919. Nogle Erindringer fra den storpolitiske Kamp-tid. Fem Aar i Stenmagle Præstegaard. Fra Holbæk Amt. Historiske Aarbøger. XIII. Udgivet af Historisk Samfund for Holbæk Amt. København. S. 54.
- HENRICHSEN, ERIK. 1905. V. Pingel. Tilskueren. Udgivet af Vald. Vedel. København. S. 1—19.
- 1914. Mændene fra Forfatningskampen. II. Kjøbenhavn og Kristiania. S. 231—254.
- HUNDERUP, F. E. 1875. 45. (224). Johan Victorinus Pingel. Biografiske Efterretninger om de Candidater, som ved Kjøbenhavns Universitet have underkastet sig philologisk-historisk Skole-Embedsexamen. 2. Udg. Kjøbenhavn. S. 62—63.
- [NEERGAARD, N.] N. N. 1903. Pingel, Johan Victorinus. Salmonsens store illustrerede Konversationsleksikon. Redigeret af Chr. Blangstrup. Bind XIV. Kjøbenhavn. S. 343.
- 1925. Pingel, Johan Victorinus. Salmonsens Konversationsleksikon. Anden Udgave. Redigeret af Chr. Blangstrup. Bind XIX. København. S. 168.

- NIELSEN, GODSKE. 1899. Udvalgte Bladartikler. Trykt som Manuskript for Venner. XV. I Anledning af Dr. V. Pingels Pjece. (Et politisk Tilbageblik. Nogle Ord til Selvforsvar 1891). S. 194—202.
- [NORDMANN, V.]. 1919. V. Pingel. Meddelelser fra Dansk geologisk Forening. Bind 5, Hefte 4. København. S. 3—4.
- OLRIK, HANS. 1919. Dr. V. Pingel som Lærer i Metropolitanskolen. Brudstykke af utrykte Barndoms- og Ungdomserindringer. Tilskueren. Redigeret af Poul Levin. 36te Aargang. Første Halvbind. København og Kristiania. S. 488—495.
- OLSEN, FREJLIF. 1922. En københavnsk Journalist. Indledning til min Selvbiografi. Min Ven Dr. Pingel. København. S. 95—110.
- PINGEL, V. 1864. Autobiografi. Indbydelsesskrift til Københavns Universitets Aarsfest til Erindring om Kirkens Reformation. København. S. 55—56.
- RUBIN, MARCUS. 1914. Nogle Erindringer. København og Kristiania. S. 99—101.
- VEDEL, VALDEMAR. 1923. Firsernes Førere. Karakteristiker og Kritiker. København. S. 163—168.
- ØSTRUP, J. 1916. Skolen under Rektorerne Birch og Bergmann. 1871—1882. Metropolitanskolen gennem 700 Aar af C. A. S. Dalberg og P. M. Plum under Medvirkning af Axel Sørensen, J. Østrup, H. U. Ramsing, N. M. Plum o. fl. Udgivet af P. M. Plum. København. S. 161—164, 178—179.
- Kraks blaa Bog. Fire Tusinde nulevende danske Mænd og Kvinders Levnedsløb indtil Aar 1919. København. S. 569.
- Studererbogen. Skildringer af 30 Aars Studenterliv af A. Sørensen, Jul. Schjøtt, E. Skram, M. Galschiøt, A. Cantor, O. Borchsenius, H. L. Møller, V. Vedel, S. Schandorph, P. Munch, Th. Birkedal-Bredsdorff, F. W. Steinthal, O. Rode, samlede af C. N. Starcke. København. 1896. S. 166, 168, 215—216, 221—224, 230.
- Studentersamfundet gennem fem og tyve Aar. Jubilæumsskrift. København. 1907.

Noter

om Dr. Victorinus Pingels Fader, Geologen Christian Pingel og hans Familie.

CHRISTIAN PINGELS Fader, HANS HEINRICK PINGEL blev født i Barmstedt i Holsten 1760. Som ung kom han til København, hvor han 1791 blev Kammertjener hos Geheimmeraad og Kammerherre CHRISTIAN BRANDT, Broder til ENEVOLD BRANDT, STRUENSEES Ven. Den 1. Okt. 1791 holdt han Bryllup i Frederiksberg Kirke med ANNA MARIE SEBOT (ZEBOTH), der var født 1760. Den 6. Juli 1792 løste han Borgerskab som Tærte- og Bakkelsebager i Helliggejststræde. 1804 ses han at være Tobakshandler i Ulkegade Nr. 97. 1811 boede han i Lille Kongensgade Nr. 92 som Lotto-Inspektør og Tobakshandler. 1821 knyttede han hertil en The- og Porcellænsandel. 1825 flyttede han sine Forretninger til Vesterbro Nr. 56, nu Nr. 67, og udnævntes samme Aar til Trækningsinspektør ved Tallottoet¹⁾. I Tillæg til Vejviseren for Aaret 1833 angives, at han er død. Hans Enke, Madame A. M. PINGEL blev sammen med Børnene boende paa Vesterbro 56. I Vejviseren for 1837 angives hun at bo Bag Hovedvagten 355 og 1838 i Norgesgade 193, nu Bredgade 27. I Tillæg til Vejviseren for Aaret 1838 angives, at hun er død.

I Ægteskabet var der Datteren CHARLOTTE ELISABETH CATHRINE

¹⁾ Disse og en Del af de følgende Oplysninger findes i: P. H. J. PETERSEN. Stamtavle med biografiske Optegnelser over Slægten PINGEL. Rigsarkivet. Haandskriftsamlingen. 266 a.

PINGEL, født 12. Febr. 1798, død 21. Febr. 1890, og Sønnen CHRISTIAN PINGEL, der fødtes 20. Febr. 1793. Han blev døbt i Nicolai Kirke den 13. Marts 1793; Fadderne var Geheimeraad BRANDT, Konferentsraad KRISTEN SCHOW, Oberstlieutenant FALK, Geheimeraadinde SCHEEL og Frøken AUGUSTA DE KAAS i Nyhavn.

CHRISTIAN PINGEL kom i Skole i det v. Westenske Institut, hvorfra han dimitteredes 1810. Allerede 1813 tog han, kun 20 Aar gammel, den latinsk juridiske Embedsexamen. Aaret efter rejste han til Tyskland, hvor han i tre Aar studerede Filosofi og Naturvidenskaber ved Universiteterne i Berlin, Breslau og Jena¹). I Breslau levede han sammen med HENRIK STEFFENS, som 1811 var blevet Professor der i Fysik og filosofisk Naturvidenskab. I Jena blev han i Maj 1817, 24 Aar gammel, korresponderende Medlem af Die Societät für die gesammte Mineralogie og 6. Aug. Dr. phil. Efter i Vinteren 1817—18 at have opholdt sig i København drog han atter sydpaa og gjorde Bjergvandringer i de mellem-tyske Bjerge, Schlesien og Galizien. Derefter foretog han mindre Rejser i Norge, Sverige og Danmark. 1824 blev han korresponderende Medlem af Die schlesische Gesellschaft für vaterländische Cultur. 1828—29 opholdt han sig i Syd-Grønland, hvor han foretog geologiske Undersøgelser. 1829 blev han Assistent ved den mineralogiske Afdeling af det kongelige naturhistoriske Museum i LERCHES (HOLSTEINS) Palæ, nu Landbygningernes almindelige Brandforsikring, Stormgade Nr. 10, — afbildet over dette Kapitel. — 1842 blev han Inspektør ved den samme Afdeling, og 1845 ved den ældre REINHARDS Død Overinspektør ved Museet. Han blev 1847 dekoreret med Dannebrogordenens Ridderkors.

Da Den naturhistoriske Forening i Kjøbenhavn blev oprettet 1833, blev PINGEL valgt til dens Sekretær. Han synes dog ikke at have staaet i noget godt Forhold til Foreningens Leder ESCHRICHT, og da hans Funktionstid udløb 1835, gled han ud af Foreningen »i Stilhed«; hans Stilling blev ikke besat.

Det var i særlig Grad de den Gang lidet paaagtede løse Jordlag, som tiltrak sig PINGELS Opmærksomhed, og han skrev om disse 1828 Afhandlingen »Om Diluviet og Alluviet i det nordlige Jylland«. Ogsaa paa Bornholm foretog han Undersøgelser. I Grønland paaviste han Sænkningen af Vestkysten, hvilket vel er hans største geologiske Bedrift. Meddelelser herom findes i Bulletin de la Société géologique de France og i Proceedings of the Geological Society of London for 1835—36. Han holdt et Foredrag om den paa det skandinaviske Naturforsker møde i København 1840, som vakte berettiget Opsigt. I Grønland undersøgte han ogsaa den af Porfyrgange gennembrudte røde Sandstensformation og foretog arkæologiske Undersøgelser af Nordbo-Ruinerne. Han skrev 1845 Afhandlingen »Om de vigtigste Rejser, som i nyere Tid ere foretagne fra Danmark og Norge, for igen at opsøge det tabte Grønland og at undersøge det genfundne«.

Den bekendte Forfatter PEDER HJORT (1793—1871), der var en Ven

¹) Et Brev fra CHRISTIAN PINGEL til F. C. SIBBERN, dateret Berlin, 25. Febr. 1815, findes aftrykt i: Breve til og fra F. C. SIBBERN. Udgivne af C. L. N. MYNSTER. Kjøbenhavn 1866.

af CHRISTIAN PINGEL, siger om ham¹⁾: PINGEL var i Ungdommen højst særegen; han talte kort og ænigmatisk, men havde ved det Opæggende i sin Maner noget meget Opvækkende. Et halvt Aar igennem disputerede vi om, hvorvidt HORATS var en Digter eller ej. Han antog egentlig kun fire Digtere: DANTE, SHAKSPERE, CALDERON og — jeg tror — NOVALIS. Til HOMER, GOETHE, CERVANTES o. lign. sagde han: Hm! Til OEHLENSCHLÄGER: ak ja, han var det vel næsten engang. Ved BOCCACCI og ARISTOPHANES var der Grunde, som jeg desværre har glemt, til at suspendere Dommen. JAKOB BÖHME, SCHELLING og — PLATO »meinethalben« — var Filosoferne. Over hans Studier, hans Rejser (han var i Tyskland, levede hos STEFFENS o. s. v.), hans Bekendtskaber svævede noget Mytisk, og sjældent lukkede han sig saa at sige op. Dette skete f. Ex. en Gang, da han indbød E. FRIES (den Gang i Lund) og mig til at spise Østers. Da talte han ypperligt om Modsætningen imellem Natur og Historie, om SCHELLINGS u dødelige Fortjeneste af det filosofiske Standpunkts Angivelse; men saa villigt jeg hørte paa ham, saa døv var FRIES: Naturforskeren vilde intet have at gøre med Natur-Filosofen, og han ansaa dem begge for lige saa divergerende, som PINGEL viste, at Rosen idag, der for fire Tusind Aar siden var »Rosen« og ikke andet, divergerede fra Mennesket idag, der var himmelvidt forskelligt fra Mennesket for fire Tusind Aar siden. PINGELS egentlige Fag var Mineralogien og Geognosien, og dette svarede ligesom til den uelastiske Typus, han optraadte i; dertil kom, at han var stærkt koparret, saa at han vel ikke en Gang formaaede at vise Minespil. Hans Fag drog ham siden til Grønland, om hvilket Land han saa meddelte mig gode Bemærkninger til en ny Udgave af min Børneven. Det sidste, jeg hørte fra ham, var, at han tilbød mig de Breve fra mig, som vare fundne efter RAHBEK; men jeg fik dem dog ikke, og saa døde desværre denne ejendommeligste næsten af alle dette Aarhundredes danske Lærde. Han forekom mig lidt som en Puppe, hvis Sommerfugl lige skulde til at flyve ud, men saa dog ikke kom. — Om denne Udtalelse skriver VICTORINUS PINGEL i et Brev til sin Søster den 27. Febr. 1898: »Jeg undrer mig lidt over P. HJORTS stærke Udtryk; Lignelsen om Sommerfuglen er med ringe Forandring ogsaa bleven anvendt paa mig af K. ARENTZEN; den rører ved vor Ejendommelighed, vor indre Mangel og onde Skæbne.«

CHRISTIAN PINGEL giftede sig den 24. Novbr. 1832 med OPHELIA DREWSEN, født den 25. Aug. 1801 i Strandmøllen, Datter af den bekendte Fremskridtsmand og Bondeven JOHAN CHRISTIAN DREWSEN (1777—1851), hvis Farfader JOHAN DREWSEN indvandrede her i Landet fra Lachendorf ved Celle i Hannover. JOHAN CHRISTIAN DREWSEN ejede Papirfabriken Strandmøllen, Nord for København, og flere Gaarde i Omegnen. Han var en fremragende Landmand og Forfatter af vigtige landøkonomiske Skrifter, i en Aarrække en af Landhusholdningsselskabets Præsidenter, Medlem af Videnskabernes Selskab, Medlem af Stænder-

¹⁾ Kritiske Bidrag til nyere dansk Tænkemaades og Dannelses Historie. Til biografisk Eftermæle samlede og på ny udgivne af PEDER HJORT, Forfatteren. Literærhistorisk Afdeling. 2det Bind. Kjøbenhavn. I den Gyldendalske Boghandling. THIELES Bogtrykkeri: 1863. S. XLI.

forsamlingen i Roskilde, af den grundlovgivende Rigsforsamling og af Folketinget. OPHELIA DREWSSENS Moder var JOHANNE OPHELIA ROSING (1778—1824), Datter af Skuespilleren MICHAEL ROSING.

JOHAN CHRISTIAN DREWSSEN var Fætter til CHRISTIANE HEGER, som var gift med OEHLENSCHLÄGER, til den store Skuespillerinde ELISABETH FREDERIKKE MARGARITHA HEGER, som var gift med Skuespilleren VILHELM CONRAD HOLST, og til KAREN MARGRETHE (KAMMA) HEGER, som var gift med KNUD LYHNE RAHBEK, hos hvem OPHELIA DREWSSEN havde været i Huset; hun kaldtes derfor Bakkehusdatteren. Hun var en fremragende Kvinde, omtalt i Tidens Memoirelitteratur. Endnu 86 Aar gammel malede hun Blomsterbilleder. Hun døde af Influenza 93 Aar gammel den 26. Decbr. 1894 i Huset hos Dr. PINGEL.

CHRISTIAN og OPHELIA PINGEL boede som nygifte først i Broegade 2 paa Christianshavn, men efter Faderens Død flyttede de hen til Moderen i Vesterbro 56 og sammen med hende 1836 til Bag Hovedvagten 355. Deres Bolig angives i Vejviseren for 1838 til Kronprinsessegade 408, nu Nr. 52, de boede da ikke længere sammen med Moderen. I Okt. 1840 flyttede de ind i en 6 Værelsers Lejlighed paa 1. Sal i Nørregade 233 A, nu Nr. 30, i Okt. 1842 i en 6 Værelsers Lejlighed i Stuen i Frederiksborggade 140, og 1845, efter at PINGEL var blevet Museumsinspektør, flyttede de til Vestergade 16, nu Nr. 20, hvor Familien blev boende til hans Død.

CHRISTIAN og OPHELIA PINGEL fik 4 Børn: JOHAN VICTORINUS PINGEL, HANS HENRIK PINGEL, JOHANNE MARIE PINGEL og MICHAEL CHRISTIAN PINGEL.

HANS HENRIK PINGEL, født 3. Jan. 1838, kom i Skole i det v. Westenske Institut, blev konfirmeret i Frue Kirke 1852, tog 1856 den almindelige Forberedelsesexamen for Polyteknikere samt Adgangsexamen til den polytekniske Læreanstalt, og i Efteraaret 1858 tog han første Del af den polytekniske Examen i anvendt Naturvidenskab. For at deltage i den italienske Krig traadte han 1859 som frivillig ind i den franske Hær. Sin Tjeneste i denne skildrer han i sin Ansøgning til Krigsministeriet om at blive antagen som Elev ved den 3. Jan. 1864 begyndende Skole for vordende Officerer i Infanteriets Krigsreserve med disse Ord: »I Sommeren 1859 gik jeg under den italienske Krig i fransk Krigstjeneste og indtraadte den 11. Juli som Frivillig i 2. Régiment étranger. Da Freden var afsluttet, førend jeg var udexerceret, fulgte jeg med mit Regiment til Afrika, udnævntes den 11. Decbr. samme Aar til Grenader, den 1. Juli 1860 til Fusilier Korporal og den 10. Juli 1861 til Korporal ved Voltigeurerne. Imidlertid var min Engagementstid udløben, og man gjorde min Udnævnelse til Sergeant afhængig af et fornyet Engagement, hvorpaa jeg dog ikke kunde inklade mig, men tog, som hoslagte Feuille de congé og Certificat de bonne conduite viser, min Afsked og vendte tilbage til Danmark, hvor jeg igen tog fat paa mit afbrudte polytekniske Studium.« Det omtalte Feuille de congé (Congé de Libération) er udstedt af Division militaire d'Oran, 2. Régiment étranger i Sidi Bel Abbès (i det vestlige Algérie) den 17. Juli 1861. HANS HENRIK PINGEL angives heri at have kastaniebrune Haar og Øjenbryn, blaa Øjne, høj Pande, almindelig Næse, middelstor Mund, rund Hage, ovalt Ansigt og en Højde

af 1,7 m, samt at have gjort Tjeneste i Afrika fra 19. Aug. 1859 til 17. Juli 1861. I det omtalte Certificat de Bonne Conduite bevidnes, at Sieur PINGEL »a tenu une bonne conduite pendant le temps qu'il est resté sous les drapeaux, et qu'il y a constamment servi avec honneur et fidélité.« Efter at være bleven antagen som Reserveofficer-Aspirant den 31. Decbr. 1863 tog han i Jan. 1864 den polytekniske Kandidat-Examen, og kom derefter paa den nævnte Reserveofficersskole. Han deltog i Krigen 1864 som Secondlieutenant og faldt den 29. Juni i Løbegraven paa Arnkiløre ved Preussernes Overgang til Als. Hans Kammerater saa, at han var død med det samme. Man ved ikke, hvor han blev begravet. Der findes en Mindetavle over ham, og CHRISTIAN WINTHER har skrevet et Digt om ham. Han havde sikret sin Søster en Overlevelserente paa 100 Rdl. aarlig.

MICHAEL CHRISTIAN PINGEL, født 30. Novbr. 1843, døbt i Frue Kirke 30. Aug. 1844, blev efter at have nydt Undervisning i Bohrs Institut optaget i Sorø Akademis Skoles 2. Klasse 1853 og tog der Studentereksamen 1862; samme Aar i Decbr. blev han optaget i Lægdsrullen i København. Han blev antaget som Reserveofficers-Aspirant den 31. Decbr. 1863, blev cand. phil. den 27. Jan. 1864 og deltog i Krigen 1864, hvor han saaredes og hjemsendtes som utjenstdygtig. Der foreligger en Attest fra FORCHHAMMER for, at cand. philos. M. C. PINGEL hørte hans Forelæsninger over Krystallografi i Efteraarshalvaaret 1863 og hans Forelæsninger over Danmarks Geognosi »med Flid og Opmærksomhed« i Foraarshalvaaret 1865. JOHNSTRUP attesterer den 15. Novbr. 1866, at »Stud. mineral. C. PINGEL flittig har benyttet Museet til sine Studier og frekventeret de af mig holdte Forelæsninger.« 1868 var han i Paris. Han forsvandt imidlertid aldrig Følgerne af det Saar, han havde faaet i Krigen, og døde ung den 1. Novbr. 1869.

JOHANNE MARIE PINGEL, født 26. Decbr. 1840, var en sjælden fin og klog Personlighed med en klar, levende Aand og en sikker kvindelig Kultur. Hun levede i historiske Værker og Memoirer og har givet en Række Personskildringer fra forskellige Tider og Lande, baarne af klog Sjelendskab og levende Menneskelighed: CAMILLO CAVOUR, Kongeriget Italiens Grundlægger 1878 (Kulturhistoriske Personligheder, udg. af H. TRIER), Prinsesse CHARLOTTE af Wales 1884 (Tilskueren), LEONORA ULFELDTS Fængselsliv 1886 (Studentersamfundets Smaaskrifter Nr. 36—37), Md. GENLIS som Opdragerinde 1896, Breve fra JANE W. CARLYLE, indledede og oversatte 1904, En Folkerejsning og dens Mænd, Blade af Preussens Historie fra 1806 til 1815. København 1913. Uden Følsomhed og uden Moraliseren er det Modstandskraft mod Ulykke og heltemæssig Idealisme, som hendes Skrifter søger at vække og styrke i Læserne. Gennem et langt Liv stod hun ved den eneste tilbageblevne Broder, Dr. V. PINGELS Side, stod der paa en Gang som den faste Karakter, der sagtens mangen Gang har stivet hans lyriske Stemningsbølgegang af under den politiske Kamp og Modgang, og som den sunde Sans, det jævne Lune, der holdt igen paa Broderen, naar det var nødvendigt. Intet urent eller vulgært kunde aande i hendes Luftkreds, hun gik i al Dagligdagens Jævnhed som noget af en Tempeljomfru og i alle sine

historiske Idealdømme som et fuldt moderne Menneske. Hun døde næsten 73 Aar gammel den 29. Okt. 1913. Dr. PINGEL tog sig hendes Dødgrumme nær. Hendes Lig blev brændt, men Dr. PINGEL beholdt hendes Urne hjemme; den blev først begravet 1919 sammen med Dr. PINGEL'S Urne.

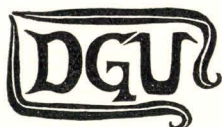
CHRISTIAN PINGEL døde i København 59 Aar gammel den 22. Decbr. 1852 og blev den 27. Decbr. begravet paa Assistens Kirkegaard i Gravstedet Afdeling E Nr. 351. I samme Gravsted ligger hans Hustru og Børnene CHRISTIAN, MARIE og VICTORINUS. Efter de Afdødes Ønske er der intet Monument paa Graven.

Hans Enke flyttede fra Hjemmet i Vestergade 16 til Østerbro 129. I Vejviseren for 1858 angives, at hun boede Østerbro Rolighedsvejen 129. 1859 flyttede hun til Blegdamsvejen 90, nu Triangelen Nr. 5 (Mtr. Nr. 97 D), hvor hun grundlagde det Pingelske Hjem og boede sammen med Børnene og Svigerinden CHARLOTTE PINGEL, til de efterhaanden døde. Ejendommen var lige bleven bygget og ejedes af Rentier J. P. Petersen fra Skærbæk; dens Have strakte sig helt ned til Sortedamsøen.

Fortegnelse over Christian Pingels Skrifter.

1826. Om Jernsandet og det grønne Sand fra Bornholm. (Tidsskrift for Naturvidenskaberne. Bd. IV. S. 273—81).
1828. Om Diluviet og Alluviet i det nordlige Jylland. (Tidsskrift for Naturvidenskaberne. Bd. V. S. 121—44).
1828. Om Overgangsformationen paa Bornholm. (Tidsskrift for Naturvidenskaberne. Bd. V. S. 285—97).
1829. Kort Underretning om Hjørring Amts geognostiske Beskaffenhed. (Maanedsskrift for Litteratur. Bd. II. S. 388—91).
1829. Udflugt fra Godthaab til Ujararsoak. Af Dr. C. PINGEL'S Dagbog fra en Reise til det sydlige Grønland i Aarene 1828—29. (Tritogenia. Bd. VI. S. 73—98).
1832. Om nogle mindre bekjendte Ruiner paa Vestkysten af Grønland. (Nordisk Tidsskrift for Oldkyndighed. Bd. I. S. 94—108).
- 1832—43. Efterretninger om fundne nordiske Oldsager samt om større Mindesmærker fra Oldtiden og Middelalderen i Grønland. Antiquariske Efterretninger fra Grønland. (Nordisk Tidsskrift for Oldkyndighed. Bd. II. S. 314—43. Bd. III. S. 211—24. Annaler for Nordisk Oldkyndighed 1836—37. S. 122—41. 1838—39. S. 219—61. 1842—43. S. 326—47).
1833. Om Captain-Lieutenant og Ridder W. A. GRAAH'S Undersøgelser til Østkysten af Grønland i Aarene 1828—31. (Maanedsskrift for Litteratur. 1833. S. 593—647).
1836. Om den af Porphyrgange gjenembrudte Røde Sandsten i det sydlige Grønland. (Oversigt over Vidensk. Selsk.s Forhandl. 1832—36. S. 28—30).
- 1835—36. Sur l'abaissement graduel de la côte ouest du Groënland. (Paris. Soc. Geol. Bull. Vol. 7. pag. 96—97. Ogsaa Geol. Soc. Proc. Vol. 2. pag. 208—09).

1838. Fossil Elephanttand fra den slesvig-holsteenske Canal. (Dansk Ugeskrift. Bd. I. S. 561—62).
1841. Om Sænkningen af Grønlands Vestkyst. (Beretning fra det 2. Skand. Naturf. Møde. Kbhvn. 1840. S. 353—63).
1842. Anekdote om Holberg. (Dansk Ugeskrift. Række 2, Bd. 1. S. 111—142).
1843. Om den af Porphyrgange gjenembrudte Røde Sandsten i det sydlige Grønland. (Vidensk. Selsk.s natur-math. Afhandl. X. S. 299—317).
1845. Om de vigtigste Reiser, som i nyere Tid ere foretagne fra Danmark og Norge, for igjen at opsøge det tabte Grønland og at undersøge det gjenfundne. (Grønlands historiske Mindesmærker. Bd. III. S. 625—794).
1846. Meddelelser om et Par nye Kjendsgjerninger vedrørende Sænkningen af Grønlands Vestkyst. (Vidensk. Selsk.s natur-math. Afhandl. XII. S. 119—21).
1849. Nogle Bemærkninger om Iisdriften under Grønlands Vestkyst. (Forhandl. ved Skand. Naturf. 5. Møde i Kbhvn. 1847).

FR. BAGGES KGL. HOFBOGTRYKKERI
KØBENHAVN